

MASTEROPPGAVE

Emnekode: SAM5003

Navn: Karen Elverum

Skaper skolen politisk engasjement?

En kvalitativ undersøkelse av hvorfor ungdomsskoleelever velger å bli politisk deltagende.

Dato: Våren 2023

Totalt antall sider: 81

Skaper skolen politisk engasjement?

En kvalitativ undersøkelse av hvorfor ungdomsskoleelever velger å bli politisk deltagende.

Do schools create political engagement?

A qualitative study on why students in secondary school choose to become politically active.

Karen Elverum

2023

Skaper skolen politisk engasjement?

En kvalitativ undersøkelse av hvorfor ungdomsskoleelever velger å bli politisk deltagende.

Sammendrag

Denne kvalitative studien undersøker hvorfor ungdomsskoleelever velger å bli politisk deltagende, og hvordan skolen kan skape politisk engasjement. Unges demokratiske deltagelse er viktig for utviklingen av samfunnet. Læreplanverket sier at skolen skal bidra til at elevene skal utvikle seg til å bli deltagende medborgere. Studien forsøker å avdekke hva som motiverer ungdomsskoleelever til å bli politisk engasjerte og deltagende, for å kunne si noe om hvordan skolen kan undervise med mål om å skape politisk engasjement hos elever.

Det ble foretatt dybdeintervju med fem ungdommer, som meldte seg inn i et politisk parti på ungdomsskolen, og gjennom det viser politisk engasjement og deltagelse. Datamaterialet i dybdeintervjuene ble brukt til å svare på hvorfor deltagerne i studien valgte å bli politisk deltagende, og hvordan de mener skolen kan skape politisk engasjement.

Et av hovedfunnene i studien er at alle fem deltagerne viser at de først og fremst har en indre motivasjon for det politiske engasjementet, gjennom å vise en iboende interesse for politikk. Studien viser også at mangel på engasjement kan oppstå på grunn av manglende tilhørighet til politikk. Mange elever kan synes politikk er vanskelig å forstå, og ser ikke mulighetene til å påvirke. Skolen bør da, ifølge studien, gi elevene en mening og et formål med politikk for å skape engasjement. Det fremgår også i studien at ungdomsskoleelever som er politisk deltagende har en forståelse av at de har mulighet til å påvirke og forbedre samfunnet gjennom å delta i politikk. Samtidig kommer det frem at skolen ikke alltid lykkes i å undervise slik at elevene oppnår en slik forståelse, og burde ha et større fokus på hvordan elever kan delta og påvirke politikken for å skape et politisk engasjement. Det er en av flere måter skolen kan skape politisk engasjement.

Abstract

This qualitative study examines why students in secondary school choose to become politically active, and how schools can create political engagement. Young people's participation in the democracy is important in the development of the society. The school curriculum tells us that the education is supposed to help students become responsible citizens of society. This study attempts to find what motivates students in secondary school to participate in politics, and thereby indicate how primary school teaching may contribute more to increased political engagement among young people.

In-depth interviews with five adolescents who are members of a political party were carried out. The data from the in-depth interviews was used to answer why the adolescents in the study chose to become politically active, and how they suggest the school can create political engagement.

One of the findings is that all five participants in the study first and foremost shows an inner motivation for their political engagement, through showing an inner deep-rooted interest in politics. The study also shows that lack of engagement can be caused by a feeling of disconnection to politics. Many students think politics is difficult to understand and that they are unable to influence it. The school should, according to the study, give the students a meaning and purpose with politics to create political engagement. Another finding in the study is that students who are politically active consider that they are able to influence and improve society through participation in politics. The study also demonstrate that schools do not succeed in teaching the students this type of understanding. With a greater focus on participation and influencing politics, schools can become more successful in creating political engagement. This in one of many ways the school can create political engagement.

Forord

Først ønsker jeg å takke de fem ungdommene som stilte opp til intervju. Takk for at dere var så ivrige og engasjerte til å bidra i dette forskningsprosjektet. Deres refleksjoner og interesse for temaet settes stor pris på. Uten deres bidrag ville det ikke blitt noen studie. Jeg vil også benytte sjansen til å skryte av hvor flinke dere er. Vi er heldige som har unge, engasjerte politikere som dere.

Jeg vil sende en stor takk til min veileder, Geir Almlid, som har kommet med verdifulle kommentarer, innspill og tilbakemeldinger. Jeg setter stor pris på den interessen du har vist for oppgaven, og kompetansen du har på området. Tusen takk for din tålmodighet og støtte gjennom hele perioden, inkludert innspurten.

Til slutt vil jeg takke min fantastiske familie og venner som har støttet og motivert meg, dere er mine viktigste støttespillere. Uten deres positive innstilling og tilbakemeldinger ville det vært noe helt annet å skrive en masteroppgave. Familietid på hytta, film med venner, besøk på sofaen eller study snacks på døra har vært herlige avbrekk. En ekstra takk for at dere har brukt fritiden deres til å hjelpe meg med innspill og korrekturlesing. Jeg vil også takke dere for støtten dere har vist gjennom alle mine fem år på Nord universitet. Det føles ut som en evighet siden jeg startet, men samtidig har det gått så utrolig fort. Nå ser jeg frem til å tre inn i rollen som lærer, og vet at jeg kan støtte meg på dere også når jeg måtte trenge det her. Tusen takk.

Nord universitet, mai 2023

Karen Elverum

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	iii
Abstract	iv
Forord	v
Innholdsfortegnelse	vi
Figurer og tabell	vii
1. Innledning	1
1.1 <i>Problemstilling</i>	2
1.2 <i>Begrepsavklaring</i>	3
1.3 <i>Tidligere forskning</i>	4
2. Teori	7
2.1 <i>Demokratiundervisning</i>	7
2.2 <i>Forståelse av politikk</i>	8
2.3 <i>Engasjement og motivasjon</i>	10
2.4 <i>Indre og ytre motivasjon</i>	13
2.5 <i>Manglende engasjement</i>	14
3. Metode	18
3.1 <i>Forberedelse til datainnsamling</i>	18
3.2 <i>Alternativ metode</i>	19
3.3 <i>Utvalg</i>	20
3.3.1 <i>Rekruttering av deltagere</i>	21
3.3.2 <i>Informantene</i>	22
3.4 <i>Struktur på intervjuet</i>	24
3.5 <i>Intervjuguide</i>	25
3.5.1 <i>Testintervju</i>	26
3.6 <i>Gjennomføring av intervjuet</i>	26
3.6.1 <i>Intervjulokasjon</i>	27
3.7 <i>Transkribering</i>	28
3.8 <i>Koding og analyse</i>	29
3.9 <i>Forskningsetikk</i>	29
3.10 <i>Kvalitet i studiet</i>	30
3.10.1 <i>Reliabilitet</i>	31
3.10.2 <i>Validitet</i>	31
3.10.3 <i>Generalisering/kontekstualisering</i>	32
4. Analyse og diskusjon	34
4.1 <i>Forståelse av politikk</i>	34

4.2 Engasjement og motivasjon.....	37
4.3 Indre og ytre motivasjon.....	42
4.4 Manglende engasjement.....	47
5. Konklusjon	54
5.1 Oppsummering av studiens hovedfunn	54
5.2 Studiens begrensninger	55
5.3 Videre forskning	56
Litteraturliste.....	57
Vedlegg.....	61
Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeskjema.....	61
Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeskjema – Foreldre	64
Vedlegg 3: Informasjonsskriv og samtykkeskjema - Barn.....	67
Vedlegg 4: Vurdering og godkjenning fra NSD.....	70

Figurer og tabell

Figur 1 Fire grupper unge medborgere.....	5
Figur 2 Tre psykologiske dimensjoner ved elevengasjement.....	11
Figur 3 Maslows behovshierarki.....	11
Tabell 1 Informantene	24

1. Innledning

Ungdommer deltar mindre i valg enn voksne. Som samfunn er det viktig at vi finner måter vi kan få flere unge til å delta i demokratiet. Politikk kan være både vanskelig og kjedelig for unge, men dersom vi kan skape et engasjement kan det bli lettere for de å ta en aktiv rolle som samfunnsborger. Hvordan vi kan bidra til økt engasjement for politikk og demokrati er noe både politikere og unge selv forsøker å svare på. I denne masteroppgaven skal jeg forsøke å bidra til å svare på hvordan vi kan engasjere ungdom til å delta politisk.

Hvordan vi kan få økt valgdeltagelsen hos unge er noe også politikere på stortinget har fokus på. For å få sikre et økt engasjement rundt kommune og fylkestingsvalg har det kommet en innstilling til stortinget om å senke stemmerettsalderen til 16 år (Innst. 412 L (2021-2022), s.1). Barn har, ifølge FNs barnekonvensjon og Grunnloven, rett til å bli hørt i spørsmål som angår de selv (Barnekonvensjonen, 1989, art. 12; Grunnloven, 1814, § 104). Dersom vi senker stemmerettsalderen, kan det være en måte å gi unge en stemme, og få engasjert og aktivisert ungdom tidligere. Å stemme ved valg er derimot ikke den eneste måten unge kan bli hørt i demokratiet, de kan for eksempel delta i organisasjoner, demonstrasjoner eller kampanjer.

Det kan være vanskelig å måle hvor mange unge som deltar i demonstrasjoner eller kampanjer, men medlemskap i organisasjoner kan måles. Medlemskap i politiske ungdomsparti går ned, og i 2020 mistet alle ungdomspartiene medlemmer (Nøttveit, 2021). Selv om koronapandemien og nedstenging kan ta litt av skylden, har vi sett tendenser til medlemsnedgang i flere år. Ifølge Steine (2022) kan hets og sjikane være en grunn til at unge, i større grad enn eldre, trekker seg fra politikken. Unge politikere opplever personangrep og hersketeknikker, og føler at ingen voksne bryr seg om de unge (Sørensen & Sagen, 2023). Lode (2022) er selv ung og aktiv i politikken, og hun er bekymret for demokratiets fremtid dersom unge ikke engasjerer seg i politikk.

Skolen er en viktig arena når det kommer til å utvikle unge til å bli deltagende i politikk. I læreplanens overordnet del står det at elevene skal «få erfaring med og praktisere ulike former for demokratisk deltakelse og medvirkning, (...) Slike erfaringer har en verdi her og nå, og forbereder elevene på å bli ansvarlige samfunnsborgere.» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9). Det kan være vanskelig å vite hvordan skolen i best mulig grad skal lykkes i å utvikle

elevene til å bli ansvarlige samfunnsborgere. En måte å svare på spørsmålet, er å høre hva elevene selv mener skolen kan gjøre.

I et debattinnlegg i Nettavisen skriver 14 år gamle Christoffer Molaug (2022) at det er viktig at hans generasjon forstår politiske avgjørelser som blir tatt. Han mener politikk burde bli et eget fag på skolen, der elevene lærer om blant annet posisjoner og argumentasjon i politikken. Politikkfaget kan ha tverrfaglig samarbeid med samfunnsfag, og kan bidra til opplæring i hvordan elevene kan arbeide for et bedre felles samfunn (Molaug, 2022). Selv om vi ikke har et politikkfag i dag, mener jeg skolen, og spesielt samfunnsfag, allerede er sentral i opplæringen om politikk. Det er likevel alltid noe skolen kan endre eller utvikle seg på for å i større grad lykkes.

For at flere unge skal ta del i demokratiet, ønsker jeg å finne ut hvordan vi kan få unge engasjert i politikk. Jeg ønsker å høre unges egne erfaringer rundt politisk engasjement, og hvordan de mener vi kan få flere til å bli engasjerte. Det kan være flere faktorer som spiller inn, men denne masteroppgaven vil ha et ekstra fokus på hva skolen kan bidra med. Forhåpentligvis kan jeg bidra til at vi kommer ett skritt nærmere hvordan vi kan få flere unge til å delta aktivt i demokratiet.

1.1 Problemstilling

I denne masteroppgaven undersøker jeg hvorfor en gruppe unge politikere velger å engasjere seg i politikken. Ved å undersøke det vil jeg også kunne si noe om hvordan skolen kan skape politisk engasjement hos andre elever. Mer konkret har oppgaven følgende problemstilling:

Hvorfor velger ungdomsskoleelever å bli politisk deltagende, og hvordan kan skolen skape politisk engasjement?

Ved å se på noen av grunnene til hvorfor ungdomsskoleelever velger å bli politisk deltagende, vil jeg også forsøke å si noe om hva som skal til for å få flere unge til å delta politisk. For å svare på problemstillingen har jeg valgt ut en gruppe som allerede er politisk deltagende. Som tidligere nevnt er det flere måter å delta politisk, men denne gruppen er deltagende i form av medlem av et politisk parti. Hvorfor de valgte å bli medlem av partiet vil bidra til å gi svar på problemstillingen. Som politisk deltagende vil de også ha et engasjement i bunn, og jeg kan derfor si noe om hva som bidro til engasjementet.

I forskningsprosjektet har jeg et fokus på hvordan skolen kan skape politiske engasjementet. Deltagerne i forskningsprosjektet ble medlem av et politisk parti mens de gikk på ungdomsskolen, og kan derfor si noe om hva skolen bidro med til deres politiske engasjement. Ved å sette søkelyset på skolens bidrag, kan jeg forsøke å svare på hva skolen kan gjøre for å skape politisk engasjement for andre elever også. Dersom vi kan få flere engasjerte i politikk, kan det bidra til en bedre kvalitet på politikk- og demokratiundervisning, som igjen kan utvikle elevene til å bli ansvarlige samfunnsborgere. Det er viktig å poengtere at skolen ikke har som mål å melde elever inn i politiske partier, men ved å se på hva som skaper politisk engasjement kan vi kanskje få flere unge til å bli deltagende på andre måter.

1.2 Begrepsavklaring

Læreplanen i samfunnsfaget sier noe om fagets relevans og sentrale verdier. I læreplanens første setning står det at: «Samfunnsfag er et sentralt fag for at elevene skal bli deltagende, engasjerte og kritisk tenkende medborgere.» (Utdanningsdirektoratet, 2020, s.2). Alle som er medlemmer av et samfunn kan ses på som medborgere, men hvor deltagende vi er kan variere. Hva som legges i begrepet medborger kan være forskjellig, Breivega, Ragnes & Werler (2019) definerer medborgerskap som at det handler om inkludering og det å kunne påvirke og bidra i samfunnet. Det er denne definisjonen av begrepet jeg vil benytte videre i masteroppgaven.

To sentrale begreper for denne masteroppgaven er politisk engasjement og politisk deltagelse. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i denne definisjonen av politisk engasjement:

Politisk engasjement omfatter ulike former for politisk interesse, og dermed både kognitive og emosjonelle komponenter og individuelle og kollektive handlinger rettet mot å bidra til forandring (eller bevaring), inkludert konvensjonelle og ikke-konvensjonelle former for politisk deltagelse. (Mathé, 2021, s.196)

Jeg legger med det til grunn at politisk engasjement kan innebære både politisk interesse, formell deltagelse og mer uformelle handlinger. Det vil si at når jeg bruker politisk deltagelse, vil det også innebære et politisk engasjement. Når jeg bruker begrepet politisk engasjement kan det bety politisk deltagelse, men også politisk interesse og mer uformelle politiske handlinger. På bakgrunn av denne definisjonen sier jeg også at når deltagerne snakker om hva som gjorde at de ble politisk deltagende, eller medlem av et politisk parti, snakker de også om hva som skapte deres politiske engasjement.

1.3 Tidligere forskning

Det har blitt gjort flere studier på hvilke faktorer som spiller inn på unges politiske engasjement. I følge Mathé (2021) har sosioøkonomisk status, slik som foreldrenes utdanningsnivå og inntekt, betydning for unges politiske deltagelse. Også foreldrenes eget politiske engasjement og hvor mye det snakkes om samfunn og politikk i hjemmet spiller inn på politisk deltagelse hos unge. Disse faktorene kan verken samfunnsfaglæreren eller skolen kontrollere. Samtidig viser studier fra flere land at arbeid med demokrati og medborgerskap i undervisning bidrar til politisk engasjement og deltagelse. (Mathé, 2021, s. 202).

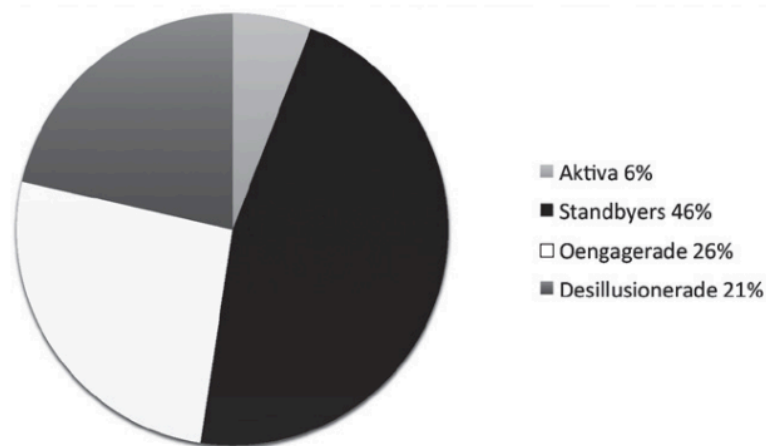
Roland (2017) gjorde en studie av hvorfor ungdom melder seg inn i politiske partier. Studien var en kvantitativ og kvalitativ undersøkelse på ungdom mellom 16 år og 19 år. Rolands funn i den kvalitative forskningen viste at flere av deltagernes medlemskap inn i et parti kan beskrives som moralmotiverte. Noen ønsket å påvirke uten at de hadde en bestemt ideologi, mens andre kjempet for en bestemt ideologi. Det var også noen deltagere som virket å være sosialmotiverte (Roland, 2017, s. 58). Han konkluderer med at medlemskap i organisasjoner og politisk interesserte venner hadde betydning for om man blir partimedlem. Dessuten viste studien at vervekampanjer fra forskjellige parti ser ut til å være en utløsende mekanisme for mange. Rolands studie ligner på min forskningsoppgave, men jeg vil påstå at våre to studier samtidig er forskjellige. Det er fordi jeg har utført en studie av ungdom som har meldt seg inn i et parti mens de gikk på ungdomsskolen, før de ble 16 år. En stor forskjell her er at politiske partier sjeldent har vervekampanjer på ungdomsskoler, og det er ikke en relevant utløsende mekanisme for mine deltagere. Det er også færre som er medlem av et parti på ungdomsskolen og derfor kan man tenke at det ikke er så mange som nødvendigvis har venner som er medlem heller. Rolands (2017) studie undersøkte sosialisatorene familie, venner, skole og frivillige organisasjoner. Mitt hovedfokus vil være på skole og hvordan deltagerne opplever at skolen bidrar til politisk engasjement.

Børhaug og Langø (2020) har gjort studier som handler om i hvilken grad samfunnskunnskap kan stimulere og bidra til engasjement. I studien ble det gjort intervjuer med videregående elever og det ble sett på ulike typer engasjement knyttet til faget. Det sosiale og politiske engasjementet ble stimulert ved at elevene kunne trekke koblinger fra det de hadde lært i faget, til ulike politiske handlinger.

Bragdø (2020) gjorde en studie av ungdomsskoleelevers forventede samfunnsdeltagelse gjennom formelle og uformelle kanaler. Her undersøkte han hvordan lærere kan bidra til å

legge til rette for elevers samfunnsdeltagelse. Hovedfunnet var at elevenes demokratikunnskap hadde sterk sammenheng med formell deltagelse, mens demokratisk mestringstro var den variabelen som hang sterkest sammen med uformell samfunnsdeltagelse (Bragdø, 2020, s. 57-58). Denne studien har likheter med min, men Bragdø gjorde en kvantitativ undersøkelse, mens jeg skal gjøre en kvalitativ undersøkelse. Bragdøs (2020) studie analyserte faktorer som bidrar til samfunnsdeltagelse i fremtiden. Min studie vil se på hva som skaper politisk engasjement mens elevene enda går på ungdomsskolen.

Amnå, Ekström & Stattin (2016) gjorde en studie på svenske ungdom der de så på hvilke mekanismer og prosesser som utvikler ungdoms samfunnsengasjement. De svenske ungdommene i denne studien hadde en gjennomsnittsalder på 16,6 år. Etter studien kunne de dele inn ungdommene i fire grupper:

Figur 1 Fire grupper unge medborgere

Den største gruppen, Standby-profilen, sies å være den med høyest nivå av politisk interesse og kunnskap av alle profilene. Samtidig sier Amnå, Ekström & Stattin (2016) at Standby-profilen en del av de ikke-deltagende elevene, fordi de som i navnet er avventende. Av de fire profilene var det kun én man kategoriserte som deltagende elever. Det var den aktive profilen, her viste elevene høye nivåer av både politisk interesse og deltagelse (Amnå, Ekström & Stattin, 2016). Det denne studien viser er at ungdom kan være politisk interessert, men samtidig være ikke-deltagende. Den viser også at det er en liten prosent av ungdommene som er aktivt deltagende. Selv om denne studien er svensk vil jeg si at det er sammenhenger til de norske ungdommene, da Sverige og Norge har likheter både kulturelt og samfunnsmessig.

Børhaug, Christophersen & Aarre (2014) peker på at studier viser at selv om ungdom er engasjert i en sak, og har kunnskap om politiske systemer, kan de være politisk passive. Noen mener at samfunnskunnskap bør være en vei inn til et politisk aktivt medborgerskap for elevene. Politisk engasjement er da viktig, men selv om eleven er engasjert i en sak, vil ikke det si at det uten videre fører til politisk deltagelse (Børhaug, Christophersen & Aarre, 2014, s. 288-289).

De studiene som er blitt gjort har likheter med det jeg har undersøkt i denne masteroppgaven. På en annen side vil jeg argumentere med at min undersøkelse har et større fokus mot ungdomsskolen, som de andre studiene ikke har. Ofte vil studier om hvilke faktorer som påvirker politisk engasjement og deltagelse ha et fokus på flere faktorer enn skole. Selv om jeg kommer inn på noen flere faktorer, er skole den dominerende faktoren i denne masteroppgaven. Min aldersgruppe er yngre enn de fleste studiene, da mange velger å forske på ungdom i videregående.

2. Teori

I dette kapittelet skal jeg presentere teoretiske perspektiver som jeg ser på som relevante for problemstillingen *Hvorfor velger ungdomsskoleelever å bli politisk deltagende, og hvordan kan skolen skape politisk engasjement?* Når det kommer til engasjement finnes det flere store og små teoretiske perspektiver, som skal bidra til å forstå hvorfor vi handler som vi gjør. Jeg har valgt meg ut noen relevante teoretiske perspektiver som jeg vil benytte når jeg analyserer datamaterialet.

2.1 Demokratiundervisning

For at vi som samfunnsborgere skal kunne delta i demokratiet på en god måte, er det viktig at vi har kunnskap innen temaet. Skolen har et viktig ansvar når det kommer til å gi elevene denne kunnskapen (Solhaug og Børhaug, 2012). På en annen måte har samfunnsfagundervisning en tendens til å fokusere på formelle strukturer som politiske partier og systemer (Mathé, 2021, s. 192). Det har tidligere kommet kritikk av hvordan skolen legger vekt på formelle fakta og andre kunnskaper om politikk og samfunn. Kritikken går ut på at elevene har vansker med å knytte dette opp mot deres virkelighet (Solhaug & Børhaug, 2012, s. 46).

Erdal & Granlund (2021) mener at etter innføringen av den nye læreplanen (LK20), kan vi se at kompetansemålene er formulert på et mer overordnet nivå slik at læreren skal få en større frihet når det kommer til innhold i undervisningen. På den andre siden er kompetansemålene fortsatt gjenstand for vurdering. Det kan gjøre at samfunnsfaglærere opplever en spenning mellom frihet og styring når det kommer til å legge opp samfunnsfagundervisningen (Erdal & Granlund, 2021, s. 20). Det kommer tydelig frem i LK20 at samfunnsfaglæreren skal fremme demokratiske holdninger, samtidig er det elevenes kunnskaper og ferdigheter som skal vurderes. Læreren skal ikke vurdere elevenes demokratiske holdning eller politiske engasjement (Mathé, 2021, s. 193). Det kan derfor være utfordrende for læreren å balansere om opplæringen skal fokusere på samfunnsstrukturer og fagbegreper, eller elevenes erfaringer, interesser og livssituasjon. Samfunnsfag har som andre fag begrenset med timetall og læreren har forpliktet seg til jevnlige vurderinger av elevenes kompetanse (Mathé, 2021, s.193). Jeg kan derfor forstå hvorfor læreren fokuserer på den delen av opplæringen som handler om kunnskap og vurderinger, fordi det gjør det mulig å vurdere elevenes kunnskapsnivå.

Lenz (2020) gir en innføring i hvordan elevene kan tilnærme seg læring *om, for* og *gjennom* demokratisk deltagelse. Hun beskriver læring *om* demokratiet som kunnskap og forståelse for demokratiske prosesser og intuisjoner, samt kunnskap som omhandler politikk og politiske debatter. Denne typen læring mener jeg legger vekt på den formelle kunnskapen, som for eksempel hvordan demokratiet er oppbygd. Lenz (2020) læring *for* demokratiet skal bidra til at elevene utvikler kompetanse til handlinger og forståelse for demokratiet. Jeg ser på denne læringen som at det blant annet skal bidra til at elevene ser mulighetene til å påvirke politiske saker. Den siste formen for læring skal gi elevene ferdigheter og kunnskaper i samspill med andre, ved læring *gjennom* demokratiet (Lenz, 2020). Slik jeg forstår denne læringen kan det handle om å gi elevene erfaring med deltagelse i demokratiet.

2.2 Forståelse av politikk

Mathé (2021) har delt inn forståelsen av politikk i tre kategorier, hvor de tre oppfatningene utfyller hverandre ved å dekke ulike aspekter av politikk. Jeg har valgt å knytte forståelsene opp mot Lenz (2020) læring *om, for* og *gjennom* demokrati. Jeg kan også se at alle tre oppfatningene er å finne igjen i læreplanen for samfunnsfag.

Den første oppfatningen av politikk elevene kan ha, kalles ifølge Mathé (2021) en *nedenfra-opp-forståelse*. Denne typen forståelse sier at politikk i hovedsak handler om å forme samfunnet. Forståelsen vektlegger de mulighetene man har som borger til å påvirke og forbedre samfunnet. Her handler det om at opplæringen må hjelpe elevene med å forstå hvorfor politisk deltagelse er verdt å engasjere seg i (Mathé, 2021, s. 194). Jeg ser likhetstrekk mellom nedenfra-opp-forståelsen og den politiske kognisjonsteorien som «understrekar at menneske handlar når atferd har meining.» (Solhaug & Børhaug, 2012, s.161). Det kan man igjen se i sammenheng med politisk mestringstro, som kan innebære at man har tro på at egen deltagelse betyr noe (Mathé, 2021, s. 202). Jeg ser sammenhenger mellom denne typen forståelse og Lenz (2020) læring *for* demokratiet, da begge omhandler elevens mulighet til å påvirke. Jeg vil også si at læring *gjennom* demokratiet slik at elevene kan få erfaring kan bidra til nedenfra-opp-forståelsen. I læreplanen for samfunnsfag er *demokratiforståelse og deltagelse* et av kjerneelementene, der står det at «Elevene skal få erfaring med demokrati i praksis for å kunne påvirke og medvirke til samfunnsutforming.» (Utdanningsdirektoratet, 2020, s. 3). Kjerneelementet kan direkte knyttes opp mot en forståelse om at borgere har en mulighet til å påvirke og forbedre samfunnet.

En annen oppfatning elevene kan ha er en *ovenfra-ned-forståelse* av politikken. Her beskriver Mathé (2021) at man forstår politikk som det å styre et land, og det legges vekt på autoriteter som regjering og politikere. De unge forstår politikk som en formell makt, demokratiske institusjoner, lover og regler. Noen har negative assosiasjoner når det kommer til denne oppfatningen, da den kan knyttes til blant annet maktmisbruk og konflikter (Mathé, 2021, s. 194). Jeg ser klare sammenhenger mellom denne forståelsen og Lenz (2020) læring *om* demokratiet, da begge omhandler mye av det samme, som for eksempel demokratiske institusjoner. Ovenfra-ned-forståelse kan man finne igjen i kjerneelementet *samfunnskritisk tenkning og sammenhenger* i læreplanen for samfunnsfag, som sier at «Elevene skal analysere hvordan makt og maktrelasjoner har virket og virker inn på ulike forhold i samfunnet.» (Utdanningsdirektoratet, 2020, s. 3).

En tredje forståelse kommer av at elever mener politikk handler om *diskusjon og debatt* i viktige saker. På den ene siden handler dette om debatter politikere har, men det kommer også frem at alle kan delta i diskusjonene (Mathé, 2021, s. 194). Solhaug & Børhaug (2012) skriver at ungdom forstår politikk som en arena for dialog og debatt, både om spørsmål som opptar eleven, men også storsamfunnet. Læreren skal bidra til større politisk kyndighet gjennom at elevene skal øve på å forme meninger, se egne og andres interesser, og forstå litt om hvorfor man har ulik oppfatning om saker (Solhaug & Børhaug, 2012, s.76-77). Denne forståelsen kan på den ene siden ses på som Lenz (2020) læring *om* demokrati hvor elevene skal få kunnskap om politisk debatt. På en annen side kan det knyttes til læring *gjennom* demokrati der elevene skal få ferdigheter i samspill med andre. Denne typen politisk forståelse kan man finne igjen under grunnleggende ferdigheter og under muntlige ferdigheter i læreplanen for samfunnsfag, der står det blant annet at elevene skal kunne diskutere med andre, og de skal uttrykke egne meninger og få tak i andres meninger (Utdanningsdirektoratet, 2020, s.3).

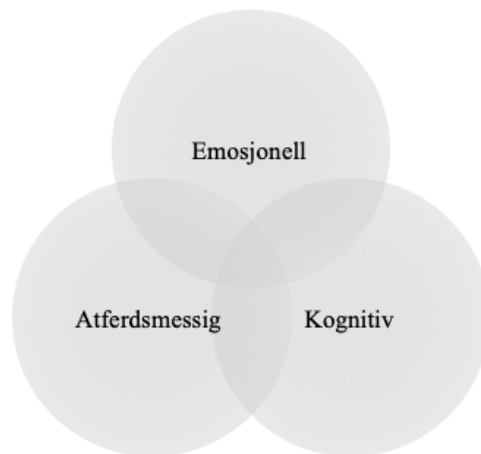
Man kan ifølge Mathé (2021) forstå politikk som en eller flere av disse oppfatningene. I denne masteroppgaven fokuserer jeg særlig på *nedenfra-opp-forståelse*. Det er den forståelsen som beskriver at medborgere har mulighet til å påvirke samfunnet. Jeg skal også undersøke hvordan lærere kan bidra til en undervisning som fremmer en mer *nedenfra-opp-forståelse*. Elevenes engasjement og egen deltagelse får et større rom i *nedenfra-opp-forståelsen*, fordi den har en større bredde og åpner for flere former for deltagelse (Mathé, 2021, s.194). Det kan derfor være en fordel om undervisningen åpner for at politikk er mye mer enn fordeling av goder og byrder eller storting og regjering. Dersom læreren lykkes i å undervise også med en

nedenfra-opp-forståelse, kan det gjøre elevens rolle som medborger og politisk aktør mer synlig (Mathé, 2021, s.194).

2.3 Engasjement og motivasjon

Det finnes flere etablerte teorier om motivasjon, enn teorier om engasjement. Det er nær sammenheng mellom de to begrepene, og det sies at «motivasjon kan anses som den underliggende psykiske tilstanden som danner basis for engasjement» (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 60). Vi kan også se på motivasjon som noe som vekker interessen vår og får oss i gang, mens engasjement fanger oppmerksomheten vår og holder på den så vi forblir involvert. Engasjementet holder oss involvert også i møte med hindring og vanskeligheter. Prestasjon kan anses som det å oppnå et essensielt mål eller å gå i en «riktig» retning for enkeltpersonen, gruppen eller samfunnet som helhet (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 60). Når det kommer til politisk engasjement vil prestasjonen for den engasjerte personen være å oppnå noe godt for samfunnet. Det vil likevel ikke si at elevene automatisk engasjerer seg i undervisningen dersom de har motivasjon for læring. Elevene kan være motivert til å lære om politikk, uten å kunne engasjere seg i måten undervisningen gjennomføres på. I mange tilfeller er det vanskelig å se at engasjement oppstår uten at det starter med motivasjon (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 60).

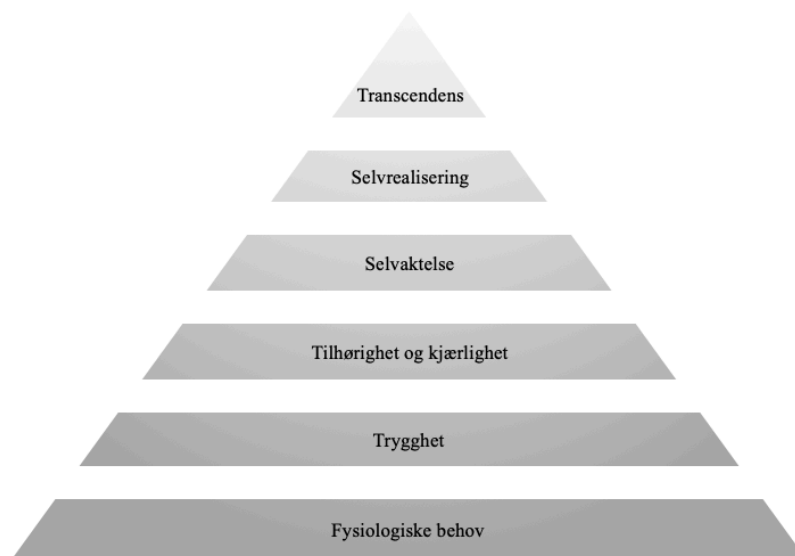
Noguera (2018) mener sannsynligheten for at elevene lærer, vil være større om de har et engasjement for det de studerer. Han utviklet en teori om at vi forbedrer læringen ved å øke elevengasjementet, men at det er komplisert og flerdimensjonalt. Noguera (2018) mener at de tre dimensjonene ved elevengasjement - *atferd, kognisjon og emosjoner* – bør ivaretas av lærerne når de forbereder undervisningen. Når elevene lærer må de være til stede i undervisningen og gjør arbeidet, det er den delen som omhandler *atferd*. De må også være tilkoblet *kognitivt* til læringen, og forstå og være nysgjerrige på kunnskap og invester i prosjektene sine. Den tredje delen er ifølge Noguera (2018) den *emosjonelle* delen, der må elevene være investert og bry seg om det de gjør. For å skape elevengasjement trenger man en samhandling mellom de tre dimensjonene som vist i figuren:

Figur 2 Tre psykologiske dimensjoner ved elevengasjement

For å holde på elevenes oppmerksomhet over tid er det som regel ikke nok å lene seg på bare en dimensjon, dersom man vil oppnå varig læring av betydning. Noguera (2018) sier at det er avgjørende at læreren ivaretar alle tre dimensjoner for å skape elevengasjementet.

Den første omfattende og kanskje mest kjente motivasjonsteorien, er psykologen Abraham Maslows behovshierarki. Maslow mente at motivasjon har sitt utspring i drivkraften til å oppfylle de grunnleggende menneskelige behov (Imsen, 2010). Ifølge Maslow er behovene organisert i et hierarki over menneskelig utvikling, og delte behovene inn i seks nivåer (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 61). Det generelle synet på disse nivåene er at det vil variere hvilke behov som er dominerende på de forskjellige tidspunktene i livet. Opprinnelig hevdet Maslow at behovene måtte fylles i en sekvensiell rekkefølge. I dag mener man at de ulike behovene kan og vil overlape hverandre.

Figur 3 Maslows behovshierarki

Ifølge Imsen (2010) kan Maslows behov deles inn i to hovedkategorier. Den første er såkalte mangelbehov, som reflekterer livsnødvendige betingelser for mennesket. Behovene øverst i hierarkiet, kalles vekstbehov og er strengt tatt ikke nødvendig for å opprettholde tilværelsen. Vekstbehovene legger vekt på å utforske, føle seg nyttig og bli akseptert av andre (Imsen, 2010, s. 384). Det er de fire øverste nivåene i hierarkiet jeg vil ta for meg i denne masteroppgaven.

Nivået om *tilhørighet og kjærlighet* handler om behovet for kjærlighet og en tilknytning til et felleskap og sosiale grupper. Nivået handler om å skape en beskyttelse mot ensomhet, angst og depresjon. Mangel på tilhørighet, eller dissosiasjon, er en av de viktigste grunnene til at elever opplever manglende engasjement (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 61). Dersom elevene deltar i politikken kan de kjenne på en tilhørighet til samfunnet, noe som vil bidra til å oppfylle behovet.

Selvaktelse handler om inkludering og betyr å akseptere, anerkjennelse og å bli verdsatt av andre i samfunnet. I tillegg til å risikere å bli ignorert eller ekskludert, kan man også oppleve egosentrisme, narsissisme og for høy grad av selvtillit (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 62). Elever som er egosentriske kan ha vansker med å se hvorfor de bør bidra i samfunnet, om vi lykkes i å få elevene politisk deltagende kan det bidra til at de kjenner seg verdsatt.

Når man kommer til nivået om *selvrealisering* handler det om realisering av personlig potensial og tilfredsstillelse. Det er et behov for å føle verdi gjennom jakten på å nå et mål (Shirley & Hargreaves 2022, s. 62). For å kunne yte sine evner maksimalt trenger man å oppfylle dette behovet (Imsen, 2010, s. 389). Her kan det handle om at elevene kan se hvilket personlig potensial de har i politikken, at det de sier og mener faktisk påvirker.

Det siste nivået *transcendens* la Maslow til mot slutten av karrieren. Det handler om å bidra til noe større enn seg selv. Maslow snakket om at motivasjon og engasjement handler om å leve et liv med mening, og med et formål utenfor seg selv (Shirley & Hargreaves 2022, s. 62). Dersom man kan bli deltagende i politikken og bidra til å gjøre samfunnet til et bedre sted, vil man kunne oppfylle dette nivået.

2.4 Indre og ytre motivasjon

Harry Harlow (1949) utviklet ideen om *å lære å lære* for å undersøke om belønninger ville gi ytelse. Harlow (1953) mente at å handle av indre motivasjon vil si at man kjenner på motivasjon til å gjøre noe på grunn av en iboende interesse eller tilfredsstillelse. I motsetning til ytre motivasjon som er at man gjør noe for ytre belønning. Ifølge Shirley & Hargreaves (2022) kan en indre motivasjon i skolesammenheng handle om å ville lære for læringens del, personlig interesse eller for å jobbe mot et viktig mål. Ytre motivasjon kan i skolen være ønske om å få lærerens annerkjennelse eller en bedre karakter (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 63). Når det kommer til å engasjere seg politisk kan både indre og ytre motivasjon spille inn. Jeg mener at å ville endre samfunnet til noe bedre for å hjelpe andre mennesker, kan ses på som indre motivasjon. Det kan for eksempel være klimasaker, hvor man engasjerer seg for å stoppe klimakrisen, for at generasjoner etter oss skal få det bedre. Noen kan også velge å engasjere seg på bakgrunn av ytre motivasjon, som å kjempe for en sak som gagnar seg selv. Eksempler på dette kan være å fjerne fraværgrensen for at du ikke vil stryke i fag

Deci og Ryan (2017) har utviklet selvbestemmelsesteorien, som kan ses på som en videreutvikling innen tematikken indre motivasjon. Denne teorien går ut på å undersøke menneskers motivasjon til å gjøre oppgaver som er interessante i seg selv, og hvilke effekter dette har på ytelsen deres. Mye av de oppgavene politikere har, vil jeg si er å gjøre endringer på samfunnet uten at det gagnar dem selv. Det vil si at de må finne en interesse i sakene uten at det ligger en ytre motivasjon. Jeg mener at det kan kobles til Noguerras (2018) emosjonelle dimensjon for elevengasjement, hvor elevene må bry seg om det de gjør. Shirley og Hargreaves (2022) mener det viktigste bidraget i selvbestemmelsesteorien, var at selv om en ytre belønning forsterker den kortsiktige ytelsen, trenger ikke ytre belønninger å forbedre ytelsen over tid. Det mener jeg er et interessant funn om man ser det i sammenheng med skolen, som baserer seg mye på ytre motivasjon. Motivasjonen til elevene er ofte å gjøre det bra, få lærerens annerkjennelse eller gode karakterer. Siden selvbestemmelsesteorien viser at dette ikke vil fungere over tid, burde vi prøve å få elevene interesserte i undervisningen, for å skape en indre motivasjon. For å yte etter sine beste evner er det også viktig å oppfylle Maslows femte behov, selvrealisering (Imsen, 2010, s. 389).

Deci og Ryan (2000) viste til noen psykologiske behov elevene trenger for å utvikle indre motivasjon. Den første er *autonomi* eller følelsen av myndiggjøring. En viktig del av behovet for autonomi er, ifølge Deci og Ryan (2017), at man handler fra autentisk interesser og verdier, og at det skjer fra egen frivillighet. Det andre er *kompetanse* og mestring, hvor

positive tilbakemeldinger være nyttig. Det tredje behovet elevene trenger, er *tilhørighet* til andre i og gjennom utførelser av oppgaver. For å ha en optimal utvikling må de tre behovene ifølge Deci og Ryan (2000) ivaretas, og det kan skje bevisst eller ubevisst. De tre behovene er universal, men styrken av behovet kan være forskjellige fra individ til individ (Deci & Ryan, 2008, s. 183). Det har senere blitt lagt til en annen viktig faktor for å utvikle indre motivasjon. Det er behovet for å oppnå en følelse av *mening og formål* i aktiviteten (Deci & Ryan, 2017, s. 198). Lærere kan øke elevers motivasjon ved å hjelpe elevene med å finne en overordnet følelse av mening og formål med livet sitt (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 66).

2.5 Manglende engasjement

Dersom en elev mangler engasjement kan det være fordi den aktivt har tatt motstand til det som er ment å engasjere, eller at vedkommende er fraværende fysisk eller mentalt og ikke bry seg (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 123). Det kan være manglende engasjement i politikkundervisning, eller manglende engasjement for å delta aktivt som medborger. Shirley og Hargreaves (2022) har identifisert fem former for manglende engasjement. Det er *misnøye*, *frakobling*, *dissosiasjon*, *umyndiggjøring* og *distraksjon*. Kanskje kan vi som lærere lettere hjelpe elever som mangler engasjement ved å kunne identifisere grunnen til at engasjementet er fraværende.

Når Shirley og Hargreaves (2022) snakker om *misnøye*, tenker de på hvordan skolen har blitt til en for byråkratisk organisasjon. Max Weber kalte disse byråkratiske organisasjonene for ufleksible «jernbur», og var redd for at dette gjorde personer til en spesialist uten sjel (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 128). Videre pekes det på hvordan skolen har blitt for standardisert, både i undervisning og testing. Lærere etterlyser nå mer arbeid på tvers av læreplanen, og muligheter for mer kreativitet, kunst og håndverk, utendørsundervisning og prosjektbaserte undersøkelser. Dersom elevene mangler engasjement på grunn av misnøye, kan man si at motgiften til dette er kreativitet og magi i klasserommet (Shirley & Hargreaves, 2022, s.130-160).

En følelse av manglende tilknytning, likegyldighet eller fremmedgjøring overfor læreplanens innhold og skolekultur kan bidra til manglende engasjement i form av *frakobling* (Shirley & Hargreaves, 2022, s.131). Det kan også være at elevene opplever skolen som for kjedelig og standardisert, og at den ikke tar hensyn til elevens identitet. Karl Marx teoretiserte hvordan mennesket oppnår tilfredshet gjennom meningsfullt arbeid. Dersom arbeidet ikke var meningsfullt, opplevde arbeiderne, ifølge Marx, en fremmedgjøring (Shirley & Hargreaves,

2022, s. 131). Elever som har manglende engasjement på grunn av frakobling kan man forsøke å gi en mening og et formål, kanskje er det med på å vekke engasjementet (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 160). Det mener jeg kan ses i sammenheng med Maslows siste behovsnivå transcendens eller behovet for mening og formål i selvbestemmelsesteorien. Det som kan være interessant er at både transcendens i behovshierarkiet og mening og formål i selvbestemmelsesteorien er noe som er blitt lagt til i ettertid av at teoriene ble utformet. Jeg ser på det som interessant fordi en følelse av tilknytning eller meningsfullt arbeid, tydelig er en viktig del av motivasjon og engasjement.

Dissosiasjon er en frakobling fra de grunnleggende normene og standardene i samfunnet, det kan føre til manglende engasjement (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 137). Det kan også ses på som mangel på sosial regulering eller tilhørighet. Det igjen kan jeg koble sammen med Maslows tredje behovsnivå tilhørighet og kjærlighet, og Deci og Ryans (2000) selvbestemmelsesteori der de sier at elever trenger tilhørighet. En av grunnene til at elever kan kjenne på en dissosiasjon til engasjement er narsissistisk individualisme. Twenge og Campbell fant ut at narsissisme reduseres når det er vanskelige tider, som krig eller økonomisk nedgangstid (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 140). Derfor kan narsissisme i politikken komme til uttrykk ved at elevene ikke føler behov for å engasjere seg, da de allerede har det godt. For å få slutt på at elevene kjenner på en dissosiasjon på grunn av narsissisme må vi forsøke å gjøre de mindre selvcentrerte. Det kan ses i sammenheng med Maslows fjerde behov for selvaktelse, der mangel på behovet kan føre til narsissisme. Også de som lever i fattigdom kan kjenne på en dissosiasjon. For disse handler engasjement, Ifølge Shirley og Hargreaves (2022), om å restituere seg, holde ut og finne motstandskraft. Mangel på innsatsvilje og dårlige vaner blant fattige mennesker, kan gjøre at de er mindre sosialt og politisk engasjerte. For å gjøre de som kjenner på en dissosiasjon engasjerte trenger vi å gi dem en tilknytning og tilhørighet (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 144- 160).

Mangel på engasjement kan også være et resultat av en følelse av maktesløshet og mangel på stemme, eller *umyndiggjøring* (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 146). Jeg ser at det kan være en årsak til at man som innbygger, spesielt ungdom, ikke engasjerer seg i politikken. At man ikke har nok makt fordi man ikke får påvirket politikere eller at det man sier ikke betyr noe fordi ingen vil høre. Dersom man er ungdom under 18 år kan man også se på det som en bokstavelig umyndiggjøring. Man er ikke myndig før man er 18 år, og man får heller ikke stemmerett og dermed mangel på stemme. Myndiggjøring kan også ses i sammenheng med Deci og Ryans (2017) selvbestemmelsesteori, der elevene trenger autonomi for å bygge en

indre motivasjon. Shirley og Hargreaves (2022) sier at skolen bør myndiggjøre elevene ved å la elevene delta i problemløsninger. For eksempel hadde man god erfaring hvor man satte sammen en komité bestående av elever som skulle løse egne problemstillinger innen psykisk helse. Her fikk elevene mulighet til å jobbe med tema som angst og depresjon, og det var elevene som skulle finne løsninger (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 150-151). Det skulle være med å gi elevene mer makt over egen hverdag, og gi dem en stemme inn i skolesystemet. Vi kan derfor si at for elever som kjenner på en umyndiggjøring, kan vi forsøke å gi dem en stemme og involvere dem for å få de engasjerte (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 160). Dersom vi klarer å involvere elevene i politikken kan det også bidra til å oppfylle Maslows femte behov om selvrealisering, hvor man ifølge Shirley & Hargreaves (2022) kan føle verdi gjennom jakten på et mål.

Den siste formen for manglende engasjement, ifølge Shirley og Hargreaves, er *distraksjon*. En distraksjon kan forklares som noe som oppstår i bevisstheten når oppmerksomheten blir avledet fra objektet du er ment å ha oppmerksomheten på, fordi noe blir mer fristende (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 153). Jeg tror alle kan kjenne seg igjen i distraksjoner, kanskje særlig mobiltelefonen som man sjekker flere ganger daglig, ofte mens oppmerksomheten burde vært et annet sted. Spesielt ungdom blir nok utsatt for forskjellige distraksjoner, og kanskje er det derfor man skifter interesser oftere også. Det kan være at de ikke føler seg flinke nok i det de starter med, og drar på leting etter noe annet i stedet. Eller man kan starte med en hobby, men så kommer noe annet og er mer fristende. Det kan også gjelde politisk engasjement. Man starter å få et engasjement for politikk fordi det skjer en spesiell hendelse eller en interessant sak, men så starter kompisen på fotball og det er mer fristende. Når det kommer til det å bli partipolitisk deltagende kan det være andre typer distraksjoner også. Det kan være at man ikke får helt taket på hvem man er enig med, fordi flere partier kommer og frister med sin politikk, og ungdommen ikke klarer å rette oppmerksomheten til et parti nok til at de kan si seg enige og bli medlem. Kanskje kan skolen være med å bidra til at man får en oversikt over fristelsene, slik at man som ungdom kan ta de valgene som er mest rett for seg uten å bli fristet av noe som høres flott ut. For å få elevene engasjerte kan vi da hjelpe dem med fokus og mestring, dersom distraksjon er grunnen til manglende engasjement (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 160).

Hva som kan være løsningen på et manglende engasjement er både komplisert og individuelt. Som skole kan man allikevel se at det er noen grep som kan tas for å gjøre klasserommet mer engasjerende når man har politikkundervisning. Lærere må bruke mindre tid på å slite oss

gjennom læreplanene og på å rette undervisningen til testing, men heller, i samarbeid med elevene våre, skape engasjerende læringsopplevelser i fellesskap (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 159). Det vil si at skolen må gi lærerne mer frihet til å være kreativ med undervisningen, som Erdal & Granlund (2021) også påpeker. Da kan man forsøke å identifisere grunnen til at engasjementet i klasserommet mangler, og tilpasse undervisningen dit det er mest engasjerende for elevene. Som man kan se ut fra de forskjellige teoriene som går på motivasjon og engasjement, er det flere faktorer som går igjen. Vi kan se sammenhenger mellom hva som skaper engasjement og hva som gjør at elevene mangler engasjement.

3. Metode

I dette forskningsprosjektet har jeg valgt problemstillingen *Hvorfor velger ungdomsskoleelever å bli politisk deltagende, og hvordan kan skolen skape politisk engasjement?* Jeg ønsket å få innsikt i elevenes kunnskap og refleksjoner rundt politisk engasjement og deltagelse. Hvilken metode jeg velger å bruke har betydning for svarene jeg sitter igjen med (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, s. 121). I dette kapittelet vil jeg si litt om metodiske valg jeg har tatt underveis med forskningsprosjektet.

Jeg valgte kvalitativ studie fordi det kjennetegnes av dybde, følsomhet, forståelse og helhet (Dalland, 2015, s. 113), og jeg vurderte det som mest relevant for problemstillingen. En vanlig metode innen kvalitative studier er dybdeintervju. I dybdeintervju kan man kombinere struktur og åpenhet, det gir retning på intervjuet, samtidig har man en mulighet til å forfølge uventede opplysninger som kommer opp i intervjuet (Gleiss & Sæther, 2022, s. 80). Elevene jeg intervjuer kan ses på som eksperter på politisk engasjement, de sitter på særegen kunnskap, og blir ofte omtalt som informanter (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 123). Jeg vil derfor bruke begrepet informanter når jeg viser til deltagerne i denne oppgaven. Ved hjelp av fem dybdeintervju fikk jeg den enkeltes perspektiv på hvorfor de er politisk engasjert.

3.1 Forberedelse til datainnsamling

Det er viktig å informere deltagerne om mulige risikoer og fordeler med å delta, og formål med forskningsprosjektet (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 104). Jeg startet med å utarbeide et informasjonsskriv som inneholdt hva det vil si å delta i forskningsprosjektet, hvilke rettigheter deltagerne har, i tillegg til et samtykkeskjema (Vedlegg 1). To av informantene er under 16 år, derfor måtte jeg innhente samtykke fra foreldrene deres. Jeg lagde derfor et eget informasjonsskriv og samtykkeskjema som var rettet mot foreldrene (Vedlegg 2). Selv om det ikke er et krav å ha samtykke fra de under 16 år, vurderte jeg det som etisk riktig å lage et informasjonsskriv og innhente samtykke fra dem også (Vedlegg 3). Informasjonsskrivet som ble skrevet til informantene under 16 år var kortere og hadde et litt enklere språk, samtidig som jeg forsøkte å beholde innholdet. Det var viktig for meg at alle informantene forsto innholdet godt før de signerte. Jeg sendte informasjonsskrivet på mail på forhånd slik at informantene og foreldrene kunne gjøre seg kjent med forskningsprosjektet, og gi dem mulighet til å stille spørsmål i forkant av intervjuene. Før jeg kunne gjennomføre intervjuene og ta lydopptak, fikk deltagerne mulighet til å lese over en gang til og stille spørsmål, før de signerte samtykkeskjema. Det var viktig for meg å bruke tid på å bygge en god relasjon

gjennom å gi grundig informasjon slik at informantene følte seg trygge på å gi meg mest mulig ærlige og grundige svar.

3.2 Alternativ metode

En begrensning når det kommer til kvalitativt intervju er at det kan være for individualiserende. Intervjuet kan holde seg i for stor grad til informantens mening og erfaring (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, s. 128). For å få bredere datamaterialet kunne jeg valgt å anvende spørreskjema, for å gjøre forskningen mer representativ. Ved å benytte et spørreskjema kunne jeg fått svar både fra de elevene som er politisk engasjerte og de som ikke er det. De elevene som mangler politisk engasjement kan ha mye nyttig å komme med til temaet mitt, og kan si noe om hva som skal til for at de blir politisk engasjerte.

Jeg kunne også fått et bredere utvalg geografisk ved bruk av spørreskjema. Jeg ser ikke på geografi som viktig for forskningen min, derfor er ikke dette avgjørende begrunnelse for å velge spørreskjema fremfor intervju. Det er også viktig for meg at informantene kan utdype og begrunne svarene når jeg skal finne svar på problemstillingen.

Når man gjennomfører et spørreskjema har noen en tendens til å svare det de tror de bør mene. Noen kan også oppleve det som kjedelig og bare krysse av noe for å bli ferdig. Det kan også tenkes at de elevene som ikke er politisk engasjerte heller ikke har noen betraktninger om hvordan de kan bli mer engasjerte fordi interessen for temaet ikke er der. Da trenger ikke gjennomføringen av et spørreskjema være nyttig for forskningen min.

Jeg kunne valgt å anvende en blanding av kvalitativ og kvantitativ metode, eller blandet metode (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 152). Da kunne jeg få svar fra flere elever, samtidig som at jeg kunne valgt ut noen få som jeg kunne gjort et dybdeintervju med. Blandet metode er ikke alltid anbefalt fordi det krever en viss ekspertise oppnådd gjennom lengre erfaring. Kvalitative metoder undersøker hvordan noe oppleves eller skjer, mens kvantitative metoder fokuserer på hvor mye av et slag. (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 151-152). Mitt mål er å finne ut hvordan engasjement eller deltagelse skapes og derfor ble en kvalitativ tilnærming det mest aktuelle. Jeg hadde heller ikke mye tid eller erfaring innen forskning som gjorde at det var fornuftig å holde meg til én metode.

Jeg kunne også valgt å gjøre dybdeintervju med et utvalg bestående av elever som ikke er politisk engasjerte. Da kunne jeg forsøkt å komme i dybden på hva som skal til eller mangler for at skolen skal lykkes i å engasjere dem. En stor utfordring her kan være å begrense utvalget. Hvordan skal jeg kunne bestemme at elevene er ikke-engasjerte, og hvilke kriterier

vil det innebære. Det kan også være at elevene ikke er interesserte i problemstillingen rett og slett fordi de ikke er interesserte og engasjerte i politikk. Det kan igjen føre til korte og lite reflekterte svar i et intervju.

For å svare på denne problemstillingen kunne jeg kontaktet lærere for å spørre hva de mener engasjerer elevene politisk. Lærere kunne hatt et bedre utgangspunkt for å reflektere fordi de er eldre og har mer erfaring. Lærere kan også ha verdifulle innspill siden de har i oppgave å engasjere og motivere elevene. Siden jeg i problemstillingen min fokuserer på elevenes engasjement og deltagelse, anså jeg at det mest naturlige var å spørre elevene direkte. Det er også mange studenter som skriver masteroppgave på grunnskolelærerutdanning. Det gjør at det er mange som vil intervju lærere til sin oppgave og det kan gjøre det vanskeligere å finne informanter.

Det hadde også vært mulig og foretatt gruppeintervju. På den måten kunne jeg nådd ut til flere informanter og fått flere synspunkter. En begrunnelse for å velge gruppeintervju kan være at man er interessert i å studere interaksjonen mellom deltagerne i en prosess, heller enn slutt punktet informantene kommer frem til (Gleiss & Sæther, 2022, s.80). Jeg ser ikke på prosessen i intervjuet som viktig for problemstillingen min. Individuelle intervjuer vil være den best egnede metoden dersom man er opptatt av hvilke erfaringer, holdninger og oppfatninger individene sitter på (Gleiss & Sæther, 2022, s. 81; Tjora, 2021, s. 128). Det er også et poeng at forskningsprosjektet mitt inneholder både sensitive opplysninger som politisk oppfatning, og barn under 16 år. Det gjør at anonymitet er vesentlig, og gruppeintervju mener jeg ikke ville ivaretatt dette hensynet.

Jeg vurderte flere av disse metodene før jeg valgte å gå for individuelt kvalitativt dybdeintervju av partipolitisk deltagende ungdom for å besvare min problemstilling. Politisk engasjement er et tema som kan tolkes forskjellig fra person til person. Når jeg som intervjuer kan stille oppfølgings spørsmål kan jeg hente den informasjonen jeg trenger.

3.3 Utvalg

I et forskningsprosjekt har man begrenset med tid og ressurser, og velger derfor et utvalg informanter. Utvalget måtte være hensiktsmessig ut fra min problemstilling (Dalen, 2011, s. 95), og jeg begrenset utvalget ved å velge informanter basert på noen kriterier. Viktige kriterier til et utvalg er at forskeren mener personene har meninger, kunnskap, holdninger eller erfaringer som er relevante for å besvare problemstillingen (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, s. 124).

Siden problemstillingen min går på hva som skaper politisk engasjement hos ungdomsskoleelever, var det et krav at informantene ble partipolitisk deltagende på ungdomsskolen. Mitt mål og ønske var å finne informanter som fortsatt går på ungdomsskolen. På denne måten vet jeg at de har ungdomsskolens påvirkning friskt i minnet. Å finne informanter er krevende, og siden ungdomspolitikere på ungdomsskolen er en liten gruppe valgte jeg å utvide kriteriene. Jeg utvidet ved å sette et kriterium på at informantene skulle ha en alder på 13 år til 19 år, slik at de ikke behøvde å fortsatt gå på ungdomsskolen. Mine kriterier for utvalget ble derfor ungdom mellom 13 år og 19 år som ble medlem av et politisk parti mens de gikk på ungdomsskolen.

Jeg forsøkte å få til en variasjon i utvalget mitt, med å sette meg et mål om å få informanter fra forskjellige partier som er fra hele den politiske høyrevestreaksen. Siden jeg skal se på hvorfor elevene ble partipolitisk aktiv mener jeg det er nødvendig å ha informanter fra mer enn ett parti. Når jeg senere sammenligner kan jeg da enklere trekke konklusjoner ut fra at informanten er engasjert i politikk og ikke engasjert i partiet.

Det kan være utfordrende å finne ut hvor mange informanter man skal intervju. Problemstilling, metode og kriterier på utvalget, vil påvirke utvalgsstørrelsen (Gleiss & Sæther, 2022, s. 40). Antallet intervjupersoner i kvalitative undersøkelser har en tendens til enten å være for stort eller for lite. Man må ha mange nok til å kunne foreta en grundig undersøkelse, men ikke for mange til at man ikke har tid til å foreta en grundig undersøkelse (Kvale og Brinkmann, 2021, s.148). I mitt tilfelle måtte jeg se på hvor god tid jeg hadde, da intervjuene både skal planlegges, gjennomføres og transkriberes. Det kan både ta tid og krefter dersom man setter som mål å intervju for mange. Jeg ønsket å gjennomføre intervjuene så samlet som mulig for at det også skulle bli så like settinger som mulig. Jeg valgte å intervju fem personer, som tenkte jeg var overkommelig samtidig som at jeg har nok grunnlag til analysen.

3.3.1 Rekruttering av deltagere

Det finnes forskjellige strategier for å rekruttere deltagere til et forskningsprosjekt. Jeg valgte å bruke portvakt. Denne strategien innebærer å ta kontakt med en aktør som er en del av et miljø man ønsker å komme inn på (Dalen, 2021, s. 31; Gleiss & Sæther, 2022, s.41). Jeg sendte en e-post til alle ungdomspartiene i Trøndelag, som skulle fungere som mine portvakter. E-postadressene til ungdomspartiene hentet jeg fra deres egne nettsider. I mailen la jeg ved kontaktinformasjonen min med et ønske om at de kunne videreformidle dette til

aktuelle kandidater som kan ta kontakt med meg. Portvakter kan ifølge Gleiss og Sæther (2022) gjøre rekrutteringsprosessen lettere, men kan også være til hinder dersom de nekter å gi en formell, eller uformell tillatelse til å gjennomføre forskningsprosjektet. Det kan også være vanskelig å komme i kontakt med informanter via ungdomspartiet siden det er begrenset hva de kan dele av personopplysninger. Eller portvaktene kan påvirke hvem som rekrutteres, og dermed hvilken kunnskap som utvikles gjennom forskningsprosjektet (Gleiss & Sæther, 2022, s.40). Gjennom bruk av portvakter kom jeg i kontakt med tre av informantene.

For å rekruttere de to siste informantene brukte jeg direkte kontakt. Denne strategien innebærer at jeg tar direkte kontakt via e-post eller telefon med informanter som oppfylte utvalgsriteriene. Grunnen til at jeg kunne ta kontakt og vite at de fylte kriteriene mine var fordi jeg hadde en relasjon til de to informantene. Jeg hadde møtt disse to informantene i organisasjonsvirksomhet et par ganger tidligere. Jeg tok også en vurdering på forhånd om relasjonen var for nære til å kunne rekruttere dem, men vurderte det slik at det ikke skulle ha noen signifikant betydning for forskningen. Denne strategien fungerer best om man, som i mitt tilfelle, har en relasjon til forskningsdeltageren på forhånd (Gleiss & Sæther, 2022, ss. 40-41).

Jeg valgte å ikke benytte «snøballmetoden» for å finne informanter. Snøballmetoden går ut på at man finner informant og spør om vedkommende kjenner andre som passer inn i utvalgsriteriene og som kan være relevant å snakke med (Gleiss & Sæther, 2022, s. 42). I forskningsprosjektet mitt har jeg også sensitive opplysninger og jeg intervjuer barn. Derfor er det ekstra viktig at anonymiteten ivaretas. Ved bruk av snøballmetoden kan fort de som henviser videre til neste informant gjenkjenne informanten i publiseringen. Det kan derfor være utfordringer knyttet til anonymitet når man bruker snøballmetoden (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, s. 131; Gleiss & Sæther, 2022, s. 42). Snøballmetoden var en mulighet som jeg så på dersom portvakt eller direkte kontakt ikke skaffet nok informanter, men som jeg ønsket å unngå. Heldigvis klarte jeg å rekruttere alle fem informantene uten å bruke snøballmetoden.

3.3.2 Informantene

Informantene jeg endte opp med virket ivrige på å være med på forskningsprosjektet fra starten, som kan tyde på at de synes at dette var et interessant tema. De fem informantene representerte fire forskjellige parti, Høyre, Venstre, Krf og Senterpartiet. Dermed manglet representasjon fra venstresiden av den politiske aksene. Jeg kunne valgt å purre på de partiene på venstresiden for å få en bredere representasjon. Samtidig er mitt forskningsprosjekt rettet

mot politisk engasjement og partipolitisk deltagelse uavhengig av parti. Så selv om variasjon i representasjon hos informantene kan være en styrke, er ikke dette et krav som kommer til å gå ut over kvaliteten i forskningen slik jeg ser det.

To av informantene går fortsatt på ungdomsskolen, mens de tre andre går på videregående. Jeg hadde som tidligere nevnt ønsket at alle informantene gikk på ungdomsskole, og vurderte også her om jeg skulle ta en ny runde for å finne nye andre informanter. At tre av informantene går på videregående vil ikke svekke kvaliteten i forskningen etter min mening. Det kan også være en styrke da de er eldre og kanskje kan de reflektere mer enn de yngre informantene. De informantene jeg intervjuet var først ut til å svare meg, og viser gjennom det at de er interessert i temaet og at de kanskje sitter inne med noe de ønsker å videreformidle.

Jeg ønsket i utgangspunktet også å oppnå variasjon med hensyn til geografi. Jeg anså ikke dette som viktig for resultatet i seg selv, men en styrke når det kommer til variasjon. Jeg har senere vurdert det til at geografisk tilhørighet hos informanten ikke er viktig for forskningen. I utgangspunktet ønsket jeg å si noe om hvilken ungdomsskole informanten går på. Men siden det da ville blitt for enkelt å gjenkjenne informanten vurderte jeg heller å oppgi kun kommune eller region. Selv om det kan være flere ungdommer i kommunen eller regionen som er medlem av politisk parti, vurderte jeg også dette til å være for enkelt å gjenkjenne informanten. Etter en ny vurdering rundt informantens anonymitet valgte jeg å ikke oppgi geografi til informanten. Jeg hentet derfor bakgrunnsinformasjonen kjønn, politisk parti og alder til informantene.

Når man søker til NSD blir man oppfordret til å avgjøre hvilke personlige opplysninger som er viktig for forskningen og ikke, og etter å ha gått en runde med å gjøre informantene mindre gjenkjennbare ved å kutte ut geografisk, gikk jeg i samarbeid med veileder en runde med resten av personopplysningene. Jeg vurderer kjønn som en personlig opplysning som jeg ønsker å beholde for å vise variasjon. Dersom en av informantene hadde oppgitt intetkjønn som kjønn, hadde jeg muligens måttet ta en ny vurdering på om det kunne identifisere informanten. Siden alle oppga mann eller kvinne anser jeg det som at informantene er del av en stor nok gruppe til at de ikke er gjenkjennbare. Politisk parti valgte jeg også å beholde for å kunne vise variasjon og for å påse at de faktisk har tatt et politisk standpunkt. Alder ønsket jeg å beholde for å vise at det ikke er for lang tid siden informanten gikk på ungdomsskolen og for å skille mellom de som går på ungdomsskole nå og de som har gått ut av ungdomsskolen.

Samtidig kan alder være en personopplysning som gjør gruppen mulige informanter mindre og dermed gjøre det enklere å gjenkjenne personen. I samtale med veileder avgjorde vi derfor å gjøre om alder til om de går på ungdomsskole eller videregående skole. På denne måten får jeg behold den informasjonen jeg trenger for å gjøre en god forskningsoppgave, og samtidig ivareta anonymiteten til informanten på best mulig måte.

	Informant 1	Informant 2	Informant 3	Informant 4	Informant 5
Kjønn	Kvinne	Kvinne	Mann	Mann	Mann
Parti	Senterpartiet	Senterpartiet	Høyre	Venstre	Kristelig folkeparti
Skole	Ungdomsskole	Ungdomsskole	Videregående	Videregående	Videregående

Tabell 1 Informantene

Parti: Informantene var hovedsakelig aktiv i ungdomspartiet, som medlem i et ungdomsparti er man automatisk medlem i moderpartiet.

Skole: viser hvor i skoleløpet informanten befant seg under intervjuet.

3.4 Struktur på intervjuet

Intervju som metode bygger på menneskets evne til å kommunisere med andre mennesker ved å lytte og stille spørsmål (Gleiss & Sæther, 2022, s.78) og kommer frem som en ganske fri samtale rundt temaet (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, 127). Hvilken struktur det er på intervjuet er opp til forskeren, men ofte vil et kvalitativt forskningsintervju være lik den dagligdagse samtalen (Kvale & Brinkmann, 2021, s.42). Samtidig har forskningsintervjuet et annet formål, innhold og dynamikk enn hverdagslige samtaler, og krever mer systematisk tilnærming (Gleiss & Sæther, 2022, s.78).

Jeg valgte å bruke semistrukturert intervju i min metode fordi jeg mente en slik kombinasjon er best for å svare på problemstillingen. I semistrukturert intervju formulerer man spørsmål på forhånd, men rekkefølgen, hvilke spørsmål som stilles, og måten de stilles på kan variere fra intervju til intervju, dette kan også kalles dybdeintervju (Gleiss & Sæther, 2022, s. 80). Når jeg som forsker skal analysere datamaterialet jeg har hentet inn fra intervjuene mine, er det en fordel at informantene har vært gjennom de samme temaene og spørsmålene. Ifølge Gleiss og Sæther (2022). legger semistrukturert intervju til rette for at intervjuer med forskjellige informanter kan sammenlignes (Gleiss & Sæther, 2022, s.80). For å kunne gjøre gode sammenligninger var det viktig at jeg som forsker hadde en oversikt over hvilke spørsmål jeg

hadde stilt og ønsket å stille informantene. Jeg lagde derfor en intervjuguide med spørsmål og tema jeg ønsket å stille.

3.5 Intervjuguide

Under intervjuet tok jeg utgangspunkt i en intervjuguide (Vedlegg 5) som fungerte som en huskeliste og gjorde det enklere å få med alle temaene (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, s. 130). For å få et fyldig og rikt datamateriale er det viktig med en godt utarbeidet intervjuguide (Dalen, 2011, s. 27). En intervjuguide kan ses på som et manus som hjelper intervjueren med å, mer eller mindre, strukturere intervjuforløpet (Kvale & Brinkmann, 2021, s.162). Da hadde jeg et godt utgangspunkt for å kunne stille informantene de samme spørsmålene. Samtidig kan det dukke opp noe uventet underveis i intervjuet som også kan være relevant for problemstillingen min. I et semistrukturert intervju kan jeg som forskeren stille oppfølgingsspørsmål for å utdype og konkretisere interessante momenter som dukker opp i intervjuet (Gleiss & Sæther, 2022, s.80; Larsen, 2017, s. 99). På denne måten kunne jeg gå inn og ut av intervjuguiden for å samle det mest mulig relevante datamaterialet.

En intervjuguide kan være formulert med stikkord eller fullstendige setninger (Gleiss & Sæther, 2022, s. 82). Det kan være en fordel med stikkordsform for å få en god flyt og at man kan tilpasse spørsmålet til samtalen, men for lite detaljert kan føre til usikkerhet (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, 132). Jeg valgte å lage ferdige spørsmål i intervjuguiden, samtidig varierte jeg litt hvordan jeg stilte spørsmålene. Ettersom jeg har ferdig formulerte spørsmål var det også enklere å vite at spørsmålene stiltes like åpne og at informantene svarer på så likt grunnlag som mulig. Samtidig kunne jeg gjøre endringer i rekkefølgen og formuleringen, slik at jeg kunne forfølge interessante refleksjoner som jeg ønsket at de skulle utdype (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 156-157).

Spørsmålene bør være korte og enkle (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 156) slik at de blir forstått av informantene og ikke inneholder et vokabular som er vanskelig å forstå (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, 132). Spesielt når det kommer til intervjuer med barn og unge, da må spørsmålsformuleringen tilpasses til informantens alder og modenhet. Ofte kan man vinne på å bruke enkelt og hverdagslig språk i formuleringen (Gleiss & Sæther, 2022, s. 82).

Jeg lagde to intervjuguides, en for de informantene som fortsatt går på ungdomsskolen, og en for de som nå er på videregående. På denne måten kunne jeg stille spørsmålene slik at de traff informantene bedre. Jeg formulerte de to intervjuguidene litt forskjellig for å tilpasse språket til de under 16 år. Jeg gjorde ikke så mange endringer da begge gruppene mine har et relativt

godt ordforråd og jeg gjorde spørsmålsformuleringen til de over 16 år så enkel som mulig i utgangspunktet så jeg trengte ikke å tilpasse språket i så stor grad.

Jeg startet med åpne spørsmål som skulle gjøre at informanten selv kunne styre fokuset. Åpne spørsmål gjør noe med informantens mulighet til å formidle egne erfaringer, observasjoner og kunnskap (Gleiss & Sæther, 2022, s.82). Det er viktig at jeg som intervjuer lar informantene bruke egne ord for å beskrive erfaringer og opplevelser (Tjora, 2021, s. 164). Når informanten har blitt ferdig med å svare på spørsmålet, kan jeg stille oppfølgings spørsmål for å fylle eventuelle hull.

Jeg hadde to hoveddeler i intervjuguiden, en del som gikk på generelt politisk engasjement hos informantene, og en del som gikk mer på ungdomsskolens bidrag til engasjementet. Jeg valgte å informere om de to delene før intervjuet, for at informantene kunne følge temaene. Jeg utarbeidet intervjuguiden med spørsmål som skulle bidra til å besvare problemstillingen. Spørsmålene ble utformet, endret og bearbeidet flere runder, med hjelp fra veileder og utgangspunkt i testintervjuet.

3.5.1 Testintervju

Det kan være vanskelig å se selv om spørsmålet er åpent eller ledende, og om de passer til informantens målgruppe. Jeg gjennomførte derfor et testintervju med min lillesøster og lillebror som begge går på videregående, men ble medlem av et politisk parti på ungdomsskolen. Grunnen til at jeg gjorde testintervju på dem er at de passet kriteriene mine, men jeg hadde en for nære relasjon til at jeg kunne bruke intervjuene som data. I testintervjuet fikk jeg en pekepinn på hvor lenge intervjuene ville vare. Etter testintervjuet kunne jeg justere spørsmålene og gjøre endringer der spørsmålene ikke var tydelige nok.

Jeg foretok en del språkendringer for å tydeliggjøre hva jeg var på utkikk etter.

Formuleringene måtte bli enklere samtidig som at de ikke ble mer førende. Noen steder valgte jeg å formulere underspørsmål som var tydeligere, men jeg beholdt de åpne spørsmålene først. På denne måten kunne informanten svare på spørsmålet uten å bli påvirket av meg. Om jeg ikke følte det ble besvart godt nok kunne jeg stille nye spørsmål for å få frem det jeg ønsket av informasjon.

3.6 Gjennomføring av intervjuet

Jeg gjennomførte fire intervjuer fysisk og et intervju digitalt. Å gjennomføre intervjuet ansikt-til-ansikt bidrar til at mindre av informantens kunnskap faller bort, men det kan også bidra til

mindre ærlighet (Larsen, 2017, s.29). Informantene kan være uærlige både med meg og seg selv, og det kan skje bevisst eller ubevisst.

Alle fem intervjuene ble mellom 20 og 40 minutter, noe jeg mener ble et passe tidsbruk. Tidsbruk kan være en viktig faktor i metoden jeg har valgt. På en ene siden kan et for kort intervju føre til at jeg ikke får nok data å analysere. På en annen side kan et for langt intervju risikere å gjøre at informantene mister konsentrasjon og blir upresise i svarene.

Jeg valgte å minne de tre informantene som gikk på videregående på at de skulle huske å tenke på ungdomsskolens bidrag, slik at de ikke dro inn erfaringer fra videregående. Det var viktig slik at informantene kunne gi et mest mulig nøyaktig svar, og at det skulle samsvare med problemstillingen. Jeg informerte også alle fem informantene om at jeg hadde delt inn spørsmålene i to deler. På denne måten kunne informantene holde litt oversikt over hvor fokuset var og samtidig følge med hvor langt i intervjuet vi var kommet.

Som intervjuer kan jeg også påvirke informantene gjennom oppførsel (Larsen, 2017, s. 124). Et kvalitativt intervju skal gjøre at informantene opplever å kunne snakke fritt og åpent, og at jeg som intervjuer ikke dømmer eller vurderer dem (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, 132). Som intervjuer skaper jeg god kontakt med informantene om jeg er avslappet, men lytter oppmerksomt, viser interesse, forståelse og respekt for informantene (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 160). Etter min erfaring virket det som at informantene var trygge og komfortable i intervjuet, og de svarte godt på spørsmålene.

3.6.1 Intervjulokasjon

Det var viktig for meg å gjøre det enklest mulig for informantene å gjennomføre intervjuet. Det kan være en fordel at informantene slipper å sette av mer tid utover selve intervjuet (Gleiss & Sæther, 2022, s. 82). Derfor valgte jeg å gjennomføre intervjuene der de befant seg på den aktuelle intervjudagen. Valg av sted for intervjuet har betydning for intervjusituasjonen, og kan være viktig for å ikke bli forstyrret, og for at informantene føler seg trygge (Tjora, 2021, s. 137).

To av intervjuene ble foretatt på ungdomsskolen til informantene. Jeg tok kontakt med rektor på skolen og fikk låne grupperom for gjennomføringen etter skoletid. To andre intervjuer ble gjennomført hjemme hos en venn av meg. Det var fordi denne vennen bodde sentralt og kunne gjøre det enkelt for informantene å møte til intervju. Jeg prøvde hovedsakelig å finne en «nøytral» lokasjon i kommunen, som grupperom på bibliotek eller universitet, men det var dessverre ikke mulig for meg å låne rom verken fra kommunen, biblioteket eller universitetet.

Jeg tok avgjørelsen om å gjennomføre intervjuene hos en venn istedenfor å flytte intervjuene til for eksempel nabokommune, og gjøre reiseveien lengre for informanten.

Alle de fire fysiske intervjuene ble gjennomført ved et bord der jeg satt rett overfor informanten, fordi jeg ønsket å kunne ha øyekontakt med informanten når jeg stilte spørsmål. Det kan gjøre at informanten kjenner at den blir tatt på alvor (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 126). Før jeg satte i gang lydopptakeren og intervjuet, forsøkte jeg å skape et godt miljø rundt intervjuet. Etter å ha gått gjennom informasjonsskrivet og signert samtykkeskjema, gjentok jeg rettighetene deres og forsøkte å ufarliggjøre intervjuet. For at informantene skal kunne gi et informert samtykke skal de være godt informert om forskningsprosjektet, og vite at de deltar frivillig og når som helst kan trekke seg (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 104).

Det siste intervjuet ble gjennomført digitalt siden informanten befant seg utenfor Trøndelag. Jeg ønsket uansett å gjennomføre intervjuet, fordi informanten passet kriteriene mine og jeg ønsket representasjon fra dette partiet også. Intervjuet ble gjennomført via zoom.us, som gjorde at jeg kunne både se og høre informanten under intervjuet. Informanten kunne selv velge hvor den ville være under intervjuet, så lenge den hadde tilgang til PC og internett. Det kan ha gjort at informanten følte seg trygg og på hjemmebane.

3.7 Transkribering

Jeg valgte å transkribere alle fem intervjuene selv, fordi man kan sikre mange detaljer som er viktig for analysen når forskeren gjennomfører transkriberingen selv (Kvale & Brinkmann, 2021, s.207). Jeg valgte å normalisere transkripsjonene, det vil si omforme informantenes dialekt til en standard målform som bokmål (Tjora, 2021, s. 186). Ifølge Gleiss og Sæther (2021) kan det bidra til å ivareta anonymiteten til deltagerne. Under transkriberingen valgte jeg intelligent ordrett transkribering, som vil si at det som ikke var relevant av bakgrunnslyder, repetisjoner, fyllord, hoste og lignende ikke fulgte med i transkriberingen. På denne måten beholdt jeg det nødvendige innholdet samtidig som teksten ble lettlest (Gleiss & Sæther, 2021, s. 98-99).

At jeg velger en intelligent ordrett transkribering betyr også at jeg ikke tar med det informanten sier «mellom linjene» eller hinter til, men kun det som sies høyt og kan høres på lydopptakeren. Det gjør at mine fortolkninger ikke påvirker transkriberingen, da dette kan påvirke analysen. Etter at transkriberingen var ferdig leste jeg over flere ganger mens jeg hørte på lydfilen for å være sikker på at alt ble med, det kan, ifølge Dalen (2011), styrke kvaliteten på datamaterialet. Etter eget ønske fikk alle fem informantene lese over

transkriberingen av sitt intervju. Det gir en ekstra sikkerhet på at det som ble sagt i intervjuet kommer frem på en riktig måte i transkriberingen, da det betyr at informanten har mulighet til å komme med tilbakemelding.

3.8 Koding og analyse

Hvordan man velger å kode og analysere dataene er opp til forskeren. Ofte handler det om på hvilken måte forskeren jobber best, hvilken type datamateriale man har og hva man spør etter i problemstillingen (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 217). I min analyse valgte jeg å kategorisere dataene inn i to hovedkategorier, hva som bidrar til politisk engasjement generelt, og det jeg anså som skolens bidrag til politisk engasjement. Det var enkelt siden jeg allerede hadde delt intervjuguiden inn i to deler, hvor den ene handlet om politisk engasjementet generelt, og den andre handlet om ungdomsskolens bidrag.

Siden jeg transkriberte alle intervjuene selv og derfor leste gjennom dem flere ganger, ble jeg svært godt kjent med dataene jeg hadde. Dette førte til at jeg raskt kunne se sammenhenger med datamaterialet og teorien, og prosessen med å analysere og diskutere temaet ble enklere når jeg hadde god kjennskap til innholdet i intervjuene.

Jeg har valgt å analysere og diskutere i samme kapittel, da jeg antar at å skille disse kapitlene, kunne ført til mye unødvendige gjentakelser. Noen av informanten sa mye av det samme, derfor valgte jeg noen ganger å trekke frem kun ett av sitatene, mens andre ganger tok jeg med begge eller flere. Jeg valgte å trekke frem flere sitater når de var så forskjellige at de hadde flere poeng i seg og jeg så det som hensiktsmessig å ha med flere.

Jeg har valgt å kutte ned på noen av sitatene, der det er blitt gjort midt i teksten vises det med dette tegnet (...). Jeg kuttet sitatene fordi noe av det som ble sagt var overflødig, eller ikke relevant for akkurat det poenget jeg hadde. Selv om jeg har kuttet i noen sitater er det fortsatt noen som kan virke litt lange. Jeg har likevel vurdert det til at det i de sitatene er nødvendig å beholde det informanten sier. Det er for å ikke overkjøre informantene og fordi jeg ser det som relevant for diskusjonen jeg gjør rundt sitatet.

3.9 Forskningsetikk

Det finnes noen retningslinjer som alle forskere skal arbeide etter. Det er med og sikrer deltagerens rettigheter og sier hvilke krav som stilles til forskeren (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, 162). Alle forskere har forskningsetiske forpliktelser som de må forholde seg til, både ovenfor forskningsdeltagere, andre forskere, finansieringskilder og samfunnet generelt (Gleiss & Sæther, s. 43). Når man gjennomfører et kvalitativt intervju forholder man seg til

menneskers privatliv, tanker og følelser. Da er det viktig å skrive på en respektfull måte både før, under og etter intervjuet. (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, s. 162).

Når man som forsker skal behandle personopplysninger er man pliktig til å registrere og dokumentere behandling av personopplysninger i Norsk senter for forskningsdata (NSD) (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, 163). Jeg opprettet og begynte å fylle inn meldeskjema til NSD høsten 2022 og oppdaterte skjemaet etterhvert. Under intervjuet ønsket jeg å bruke lydopptak for å kunne gå tilbake og høre på intervjuet under transkriberingen. Det anses som en personopplysning og måtte behandles hos NSD.

Det er noen punkter i mitt forskningsprosjekt som gjør at jeg også hadde strengere krav til behandlingen. Siden jeg intervjuet barn under 16 år ble det sett på som en sårbar gruppe og politisk oppfatning anses som et sensitivt tema. Når man skal behandle personopplysninger om en sårbar gruppe med sensitive tema er det skjerpet krav og krever gode begrunnelser til NSD (Edgren, Nordberg & Roos, 2021, 163). Jeg passet på så jeg fikk søkt og godkjent søknad til NSD i god tid før jeg satte i gang med intervjuene. Søknaden ble godkjent 02.02.2023 (Vedlegg 4) og alle fem intervjuene ble gjennomført februar 2023.

Etter jeg fikk oversikt over de viktigste funnene i datamaterialet mitt, så jeg det som hensiktsmessig å endre problemstillingen min, slik at det ble en tydelig sammenheng mellom empirien og problemstillingen. I kvalitative undersøkelser kan det være vanlig at problemstillingen endres underveis i forskningsprosjektet (Larsen, 2017, s. 21). Selv om formuleringen ble endret, har innholdet alltid hold seg til politisk engasjement og deltagelse hos ungdomsskoleelever.

3.10 Kvalitet i studiet

Det er viktig at jeg som forsker er bevisst på fallgruver eller svakheter knyttet til metoden og resten av forskningsprosjektet. Det er også viktig at jeg kan si noe om det som er med å styrke resultatene i forskningsprosjektet. Som leser av forskningen kan man bedømme verdien av en intervjuundersøkelse på forskjellige måter (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 322).

Jeg gjennomførte dette forskningsprosjektet med et mål, og for å kunne si noe om hvorvidt jeg har nådd målet er det relevant å kunne bygge opp min egen oppgave og resultatene. Dette er en masteroppgave, som vil si at jeg har begrenset med tid og erfaring å vise til innen forskningsarbeid. For å få aksept i fagmiljøene er det viktig at jeg kan vise til et grundig og gjennomført arbeid med forskningsprosjektet.

3.10.1 Reliabilitet

Reliabilitet handler om hvor troverdig et forskningsresultat er, og kommer ofte opp i sammenheng med spørsmål om det samme resultatet kan reproduseres på andre tidspunkt av andre forskere. (Kvale & Brinkmann, 2021, s.276). Spørsmålet om forskningens reliabilitet måtte jeg tenke på både under intervjuet, transkriberingen og analysen. For å motvirke subjektivitet er det ønskelig med en høy reliabilitet, men for mye fokus på dette kan motvirke kreativ tenkning og variasjon. (Kvale & Brinkmann, 2021, s.276).

At jeg hadde en relasjon med to av informantene kan ha påvirket dem i svarene de ga. Det kan gjøre at dersom en annen forsker har spurt de samme spørsmålene, kan de ha svart noe annet. Derfor kan det være en potensiell svakhet i forskningen min siden det svekker reliabiliteten. Etter min mening og opplevelse av intervjuet, påvirket ikke min relasjon med informantene dem i noen grad, og sannsynligheten for at de ville svart annerledes til andre forskere er etter min mening liten.

Noe annet det er viktig å tenke på er om jeg stilte ledene spørsmål eller ikke i intervjuet, slik at det er informantens syn som kommer frem og ikke mitt eget. Etter å ha gjennomført intervjuene opplevde jeg det som at informantene kom med sine egne refleksjoner på spørsmålene. Dette er samtidig vanskelig å måle, og mine bedømmelser av intervjuene kan være forskjellig fra andres. Alle fem informantene fikk tilsendt transkripsjonen av intervjuet og mulighet til å komme med tilbakemelding. At informantene fikk mulighet til å rette opp i eventuelle misforståelser i intervjuet, er en styrke i forskningen.

3.10.2 Validitet

Forskningens validitet sees på som sannhet, riktighet og styrke, og det dreier seg om hvor egnet metoden er til å undersøke det den har som mål å undersøke. (Kvale & Brinkmann, 2021, s.276). Altså hvor egnet var det å bruke intervju og de informantene jeg hadde til å svare på problemstillingen.

Jeg vil påstå at å intervju ungdom som ble medlem av et politisk parti på ungdomsskolen, var den beste metoden for å undersøke hva som skaper politisk engasjement. Det er fordi disse ungdommene har kjent på et engasjement og dermed kan dele erfaringer og refleksjoner rundt hva som var skapende for de på ungdomsskolen. For å enda styrke validiteten kunne jeg forsøkt å intervju flere eller bruke blandede metode, og gjort en spørreundersøkelse samtidig. Det ble nærmere drøftet i kapittel 3.2 *Alternativ metode*. På grunn av tidspress og begrenset erfaring innen forskning valgte jeg å forholde meg til en metode.

Under intervjuet kan informantene svare det de tror er “riktig”, slik at de fremstår i et godt lys i forskningsprosjektet (Tjora, 2021, s. 164-165). Det kan også være at svaret på et spørsmål kan vekke følelser som informantene ikke ønsker å vise. Validiteten i et forskningsprosjekt kan påvirkes av informantenes vilje til å gi den riktige informasjonen (Jacobsen, 2015, s. 230). Under gjennomføringen av intervjuet opplevde jeg at informantene utdypet seg godt, og at de var ærlige i svarene de ga.

Studiens validitet handler også om å være ærlig og transparent om prosessen, slik at jeg kan vise at jeg faktisk har målt det som blir påstått. Gjennom metodekapittelet har jeg forsøkt å gi leseren et innblikk i hvordan jeg samlet datamaterialet. Jeg har forsøkt å være ærlig og transparent om valgene og vurderingene jeg har gjort. På denne måten skal leseren ha mulighet til å få et innblikk i prosessen som førte til funn jeg har gjort i analysen.

3.10.3 Generalisering/kontekstualisering

I forskning handler generalisering om resultatene er av lokal interesse, eller om de kan overføres til andre kontekster og situasjoner (Kvale & Brinkmann, 2021, s.289). Dersom forskningen min kan generaliseres kan resultatet være til nytte for flere. Det er i følge Kvale og Brinkmann (2021) diskutert om hvor viktig generalisering i kvalitative forskningsintervjuer er, det er fordi kvalitativ forskning kan legge mer vekt på kunnskapens mangfold og kontekstavhengighet. Man kan si at det betyr en mer kontekstualisere enn generalisering.

I min forskning intervjuet jeg fem ungdommer. Ofte vil intervjuforskning ha for få intervjupersoner til å kunne generalisere. (Kvale & Brinkmann, 2021, s.289). Det vil si at jeg allerede her kan si at forskningen kan i liten grad generaliseres. Jeg har brukt ikke-sannsynlighetsutvalg i mitt forskningsprosjekt. Det er utvalg hvor informanter ikke er tilfeldig valgt ut. Ved ikke-sannsynlighetsutvalg er det heller ikke mulig å generalisere fra utvalget til en større populasjon (Gleiss & Sæther, 2022, s. 39).

Det jeg kan argumentere med er at forskningen min kan kontekstualiseres. Resultatene i min forskning kan trolig overføres til andre partipolitisk deltagende elever. Det vil si at partipolitisk deltagende elever andre steder muligens kan kjenne seg igjen i hva som skaper deres engasjement. Elever som ser på seg selv som ikke engasjerte i politikk, vil trolig ikke kjenne seg igjen i de faktorene som skapte informantenes engasjement, da de mener engasjementet ikke er tilstede.

Da jeg analyserte dataene mine fant jeg flere konstanter, eller likheter. Det betyr at det er en større sjanse for at også andre ungdom som ble medlem av et politisk parti ville svart likt. Det kan styrke mitt argument om at forskningen kan kontekstualiseres. Om jeg hadde spurt noen som ikke er i samme gruppe som informantene mine, har jeg derimot ikke grunnlag for å si at de ville svart likt. Det kan være med å svekke argumentet om generalisering av ungdom mellom 13 og 19 år, men kan gi en pekepinn på de som er i samme kontekst som informantene.

Et annet poeng for å kunne kontekstualisere resultatene mine er at jeg har med informanter fra forskjellige partier. Det er med på å støtte at resultatene skaper partipolitisk deltagelse, uavhengig av parti. Dersom jeg hadde valgt informanter kun fra ett parti, kan man argumentere med at konteksten er annerledes. Altså om jeg for eksempel kun intervjuer medlemmer av Arbeidernes ungdomsfylking (AUF) svekker det mine begrunnelser for hva som skaper partipolitisk deltagelse på ungdomsskolen. Da er konteksten nærmere elever som ble medlem av AUF på ungdomsskolen. Da kan man argumentere med at funnene er hva som skaper deltagelse i ungdomspartiet AUF, og ikke i hvilket som helst parti. For å styrke dette enda mer kunne jeg forsøkt å finne informanter fra hele den politiske høyrevenstreaksen. Det dilemmaet diskuteres mer i kapittel 3.3.2 *Informantene*. Jeg kan allikevel peke på en variasjon i partier fra informantene og derfor si at konteksten er hva skaper politisk engasjement og ikke hva skaper deltagelse i et parti. Jeg har også en variasjon i kjønn, noe som gjør at jeg kan si at funnene kan kontekstualiseres til både kvinner og menn.

4. Analyse og diskusjon

Jeg skal i dette kapittelet presentere mine funn i forskningsprosjektet og knytte dette opp mot teoretiske perspektiver presentert i kapittel 2. *Teori*. Når jeg analyserer datamaterialet prøver jeg å se de ulike delene i sammenheng med hverandre og med forskningslitteraturen. På denne måten kan jeg som forsker gradvis utvikle en mer nyansert forståelse av helheten (Gleiss & Sæther, 2022, s. 170). Analysen skal bidra til å svare på problemstillingen:

Hvorfor velger ungdomsskoleelever å bli politisk deltagende, og hvordan kan skolen skape politisk engasjement?

Gjennom analysen skal jeg som forsker komme under overflaten i arbeidet med datamaterialet mitt, og jeg vil presentere funnene og fortolkningene jeg har gjort (Gleiss & Sæther, 2022, s. 171). Analysen tar utgangspunkt i mine fortolkninger, og er kan derfor være preget av mine synspunkt.

4.1 Forståelse av politikk

Jeg spurte informantene om de kunne si med sine egne ord hva politikk er, for å forsøke å avdekke hvilken forståelse de hadde av politikk. Ønsket var å finne ut om informantene som er politisk deltagende har en nedenfra-opp-forståelse. Jeg valgte å ikke bruke dette begrepet i spørsmålet, for å se om de kom frem til det selv uten påvirkning fra meg. Ifølge Mathé (2021) er nedenfra-opp-forståelse den type forståelse som sier at politikk i hovedsak handler om å forme samfunnet, og vektlegger at borgere har mulighet til å påvirke og forbedre samfunnet. Funnene viser at alle fem informantene hadde en nedenfra-opp-forståelse av politikk. Svarene fra intervjuene har jeg forsøkt å tolke, slik at jeg kan få innsikt i hvilken forståelse informantene har.

Alle fem informantene viste på et tidspunkt i intervjuet en nedenfra-opp-forståelse. Informant 1 svarte at politikk er: «Noe du kan engasjere deg i. (...) du kan forandre ting rundt deg til det du tenker det burde være.» Her viser hun både at hun ser politikken som noe hun kan engasjere seg i, og at hun kan forme politikken etter slik hun mener de burde være. Informant 5 sin forklaring på hva politikk er, var relativt lik informant 1:

«Politikk er å forme samfunnet etter det man mener er best. Det er å kunne ta beslutninger som får konsekvenser for samfunnet vårt. Det er på en måte det at vanlige folk bestemmer hvordan samfunnet skal være gjennom påvirkning og samarbeid.»

Også informant 4 peker på at politikk er noe man kan engasjere seg i og påvirke. Han vektlegger også at det er en arena hvor han kan si sin mening:

«Det er det som holder samfunnet i gang, der man kan engasjere seg og få seg inn i et organ, eller der du kan si din mening, å få fram det du mener og få en endring på ting som ikke er bra.»

Alle de tre informantene mener at politikk er noe man kan ta del i, forme og påvirke etter eget ønske. På bakgrunn av det vil jeg tolke forståelsen deres som en nedenfra-opp-forståelse. For å undervise om denne forståelsen har jeg forstått det slik at Lenz (2020) læring *for* demokrati kan gjøre at elevene handler for demokratiet, noe jeg mener de gjør her. Jeg vil derfor si at en læring *for* demokrati kan bidra til en forståelse for at man kan påvirke politikken, eller nedenfra-opp-forståelse.

En annen måte å forstå politikk på, er at det handler om diskusjon og debatt i viktige saker, enten som politikere driver med, eller som de selv tar del i (Mathé, 2021, s. 194). En av ungdommene som viste denne forståelsen svarte: «Politikk er jo forskjellige ting man kan diskutere om, og det kan være nesten hva som helst egentlig.» (Informant 2). Her kan jeg tenke at eleven har fått læring *om* demokrati i form av kunnskap om politisk debatt (Lenz, 2020), for å utvikle denne forståelsen. Jeg kan allikevel ikke si noe om det er skolen som har brukt læring *om* demokrati eller om hun har fått denne forståelsen på bakgrunn av andre faktorer, men det kan være en mulighet at skolen har bidratt. Samtidig sier denne informanten også at en av grunnene til at hun ble engasjert, var fordi kommunen foreslo å legge ned ungdomsskolen hennes. Når hun velger å engasjere seg politisk på grunn av en sak, vil jeg argumentere med at hun også har en nedenfra-opp-forståelse, fordi hun mener at hun kan påvirke politikken ved å engasjere seg i saken.

Informant 3 fikk også spørsmålet om hva om hva politikk er: «Politikk er samfunnsutvikling». Han nevnte ikke noe om det er borgere eller autoriteter som utvikler samfunnet, og dermed kan det ses på som både en nedenfra-opp-forståelse og ovenfra-opp-forståelse. Jeg vil trekke frem Lenz (2020) læring *om* demokrati også her, som kan gi en forståelse for demokratiske prosesser. Jeg mener informant 3 i dette sitatet kan vise en forståelse for at politikken handler om prosesser. Selv om han svarte det på spørsmålet om hva politikk er, forklarte han også at: «jeg er engasjert i politikk for jeg vil være med å gjøre samfunnet bedre og gjøre hverdagen bedre for folk.» (Informant 3). Disse svarene ligner det informant 1, 4 og 5 svarte på

spørsmålet om hva politikk er. Det viser at også han har en nedenfra-opp-forståelse av politikk.

Som jeg forstår de fem informantene, har alle en nedenfra-opp-forståelse. Det kan tyde på at det kan være denne typen forståelse som kan få elevene engasjerte i politikk. Mathé (2021) peker på at en nedenfra-opp-forståelse i større grad kan vise elevenes eget engasjement og deltagelse. Nedenfra-opp-forståelsen er bredere enn ovenfra-ned-forståelse og åpner for flere former for engasjement (Mathé, 2021, s. 194). Derfor kan man se på mine informanter som har nedenfra-opp-forståelsen, som noen som har forstått at politikk er noe man kan ta del i. Elevenes roller som medborger og politiske aktører vil være mer synlig dersom læreren lykkes med en nedenfra-opp-forståelse (Mathé, 2021, s.194). Om vi får overført dette til andre elever kan vi kanskje få flere elever engasjerte, i partipolitikk eller andre typer deltagelse. For som tidligere nevnt vil jeg påpeke at, det er ikke målet med opplæringen at elever skal bli medlem av et politisk parti, men at de skal utvikle seg til medborgere og ta del i demokratiet. Mathé (2021) sier at hvilken oppfatning elevene har av politikk kan ha en betydning for interessen elevene får for temaet. Hvilken forståelse de har av politikk kan også ha en sammenheng med hvordan elevene ser på sin egen rolle i samfunnet (Mathé, 2021, s. 194). Samfunnsfaget er et sentralt fag for at elevene skal bli deltagende medborger (Utdanningsdirektoratet, 2020, s.2). Samfunnsfaget burde derfor gi elevene en nedenfra-opp-forståelse, men kan, ifølge Mathé (2021) ha en tendens til å undervise med fokus på en ovenfra-ned-forståelse.

En informant viser til at undervisningen legger vekt på en ovenfra-ned-forståelse ved å si dette om politikkundervisningen:

«maktdelingsprinsippet, parlamentarisme kommer etterhvert, forholdet storting og regjering og de tingene her, og det er jo supert det, men det er jo demokrati på et veldig mye høyere nivå enn det 95 prosent av det alle som driver med politikk i Norge holder på med, for brorparten sitter i kommunestyre eller fylkesting, eller i menighetsrådet for den del. (...) Hele det norske demokratiske systemet er jo basert på at vi bygger nedenfra og opp.» Informant 3

Det som var interessant å se, var at denne informanten på eget initiativ brukte ordene nedenfra og opp. Det ser ut til at informantene mener at vi heller burde legge vekt på de nedre nivåene av demokratiet i undervisningen, og beskriver det demokratiske systemet som at det bygger nedenfra og opp. Sitatet samsvarer godt med det Mathé (2021) sier om at elever med ovenfra-

ned-forståelse legger vekt på regjering og politikere, og på at politikk ses på som formell makt, demokratiske institusjoner, lover og regler. Det kan også ses på som at han sier skolen lærer *om* demokrati, eller kunnskap og forståelse for demokratiske prosesser og intuisjoner (Lenz, 2020). Jeg vil tolke sitatet som at han videre sier at vi burde ha et større fokus på læring *for* og *gjennom* demokrati.

Det bør også påpekes at selv om alle informantene ikke nødvendigvis viste at de hadde en ovenfra-ned-forståelse eller forståelse for at politikk handler om diskusjon og debatt, betyr det ikke at de kun har en nedenfra-opp-forståelse. Som Mathé (2021) sier kan elever ha en eller flere forståelser av politikk på en gang, siden de utfyller hverandre. Læreplanen sier at elevene også skal kunne analysere hvordan makt og maktrelasjoner virker inn på samfunnet, og kunne fremme sine meninger og forstå andre (Utdanningsdirektoratet, 2020, s. 3). For å nå de målene i læreplanen trenger kanskje elevene en ovenfra-ned-forståelse og forståelse av at politikk er diskusjon og debatt i tillegg til nedenfra-opp-forståelsen. Jeg vil derfor argumentere med at skolen burde undervise *om*, *for* og *gjennom* demokrati, med mål om at elevene skal være innom alle de tre forståelsene i løpet av utdanningen.

4.2 Engasjement og motivasjon

I følge Noguera (2018) bør de tre dimensjonene *emosjoner*, *kognisjon* og *atferd* være til stede for å skape elevengasjement. Det vil si at for å få elevene engasjert politisk bør de ha en viss grad av emosjonell tilknytning. Det kan igjen ses i sammenheng med det å skape en indre motivasjon. Flere av informantene mente også at å fokusere på lokalpolitikk eller saker som angår de selv, kunne være veien inn for at elevene skulle få en emosjonell tilknytning:

«de aller fleste brydde seg nok veldig lite, men jeg kjøper ikke helt det premisset heller, fordi alle bryr seg egentlig de bryr seg om de får skoleskyss eller ikke, (...) jeg tror ikke alle klarer å koble at, ja men det er faktisk politikk, om jeg får skolefrukt på skolen er faktisk politikk, hvor mange lærere vi skal ha på skolen vår er politikk og hvilke fag vi skal ha.» (Informant 5)

Her vil jeg si at informanten sier at medelever har en emosjonell tilknytning til politikk, men at de ikke forstår at det faktisk omhandler politikk. Jeg ser en sammenheng med det informanten sier her og Standby-profilen. Amnå, Ekstöm, & Stattin (2016) mener en stor del av ungdommer har høy politisk interesse, men at de er avventende med å bli deltagende politikken. En grunn til det kan være det informant 5 sier om at de bryr seg, men at de ikke klarer å koble at det er politikk de bryr seg om. Amnå, Ekstöm, & Stattin (2016) sier at

elevene i Standby-profilen vil delta dersom de ser det som nødvendig. Det kan bety at de har det for godt, eller føler en dissosiasjon i form av narsissisme. Motgiften til det er, ifølge Shirley & Hargreaves (2022) en følelse av tilhørighet. Jeg vil også trekke frem at medelevene informant 5 snakker om kan ha nytte av å få kunnskap om en mening og formål med politikken. Det kan bidra til at elevene får en emosjonell tilknytting eller indre motivasjon.

Vi trenger, ifølge Noguera (2018) en samhandling mellom alle tre dimensjonene emosjoner, kognisjon og atferd, for at elevene ikke blir hengende etter i undervisningen. Når man snakker om den kognitive dimensjonen må elevene ha kunnskap nok til at det virker interessant og ikke blir kjedelig. En av informantene påpekte at det først var etter at han ble medlem at han fikk kunnskapen: «Jeg hadde ikke så mye kunnskap om politikk før jeg ble engasjert selv, men den har kommet litt etterhvert» (Informant 5). Han peker også på at han har opplevd en avstand til de som ikke er aktive når det kommer til kunnskap:

«det er mye som er vanskelig, det er mange vanskelige ord og mye å sette seg inn i, og det merker man med en gang man har vært med litt i politikken og forstår seg på det, så blir det med en gang en liten avstand til de som ikke har vært det, både fordi at man kan flere ord og man ser det litt fra et annet perspektiv.»

Jeg tenker at her burde skolen være det stedet som lærer det som er mest vesentlig av kunnskap. Læreplanen i samfunnsfag sier at «Faget skal bidra til at elevene utvikler kunnskap om og innsikt i demokratiske verdier og prinsipper» (Utdanningsdirektoratet, 2020). Det er kanskje en selvfølge at de som deltar aktivt i politikken lærer mer og kanskje få en annen type kunnskap. Det skolen kan forsøke å bli flinkere til er å tette denne avstanden som informantene snakker om. De elevene som kjenner avstand, og ikke forstår seg på politiske begreper eller annen politisk kunnskap, kjenner heller ikke på at de mestrer det politiske. Det igjen er med å svekke engasjementet hos elevene. Også informant 3 kunne vise til erfaringer der kunnskapen medelevene skulle mottatt ikke har lyktes i å sette seg:

«ut i fra kunnskapsnivået til mine venner om demokratiet i dag har det ikke satt seg, og det forteller meg at vi har bommet ganske grovt når vi ikke engang klarer å få det til å sette seg.»

Det er synd om man må bli med i et politisk parti for å forstå seg på politikken. Man skal jo tross alt være med å påvirke demokratiet uansett om man er medlem av et parti eller ikke. Og

da er det synd om det blir et skille på de som er medlem og de som ikke er det. Det er derfor viktig at elevene ikke bare får kunnskapen gjennom undervisningen, men at de også forstår den (Shirley & Hargreaves, 2022, s.58).

På en annen side pekte noen av informantene på skolen som et sted hvor de lærte kunnskapen som de brukte for å bli engasjert i saker: «det er gjennom skolen jeg har fått informasjon om partiene, hva de gjør og det» (Informant 2). Hos denne informanten kan man tenke at undervisningen kanskje har lyktes bedre enn hos de andre informantene. Det som kan være interessant er at informant 3 og 5 som mener undervisningen ikke lyktes, går nå på videregående. Informant 2 som jeg kan tolke at har fått den nødvendige kunnskapen går fortsatt på ungdomsskolen. Jeg har kanskje ikke noe grunnlag for å si at undervisningen har endret seg fra de årene informant 3 og 5 gikk på ungdomsskolen til i dag, og kanskje kan det ha noe med at de tre informantene har gått eller går på forskjellige ungdomsskoler også. Jeg mener det likevel er interessant å tenke på.

Det kan uansett være lurt for skolen å bruke undervisningen til å gi elevene nyttig kunnskap som de kan bygge videre på. På denne måten kan man vekke interessen nok til at de vil gå ut og lære mer på egen hånd:

«Jeg lærte mye om systemet både i Norge og andre land. Så jeg synes det var interessant og ville lære mer og vite mer om hvordan det fungerte, og det var og en grunn for at jeg ble med i et parti for å lære mer om hvordan det fungerer på innsiden og ikke bare se det fra utsiden.» (Informant 4)

Her har undervisningen lyktes i å lære bort nok til at elevene blir nysgjerrige på kunnskap. Så for de elevene som ikke tar det skrittet videre med å bli medlem for å få mer kunnskap, har vi lyktes med å gi de det viktigste av kunnskapen uten at de trenger å bli medlem av et parti?

Det er et poeng at lærere ikke skal vurdere eller teste elevers demokratiske holdning eller politiske engasjement (Mathé, 2021, s. 193). Det er også svært vanskelig å vise gjennom en vurderingsform. Et mål med opplæringen i samfunnsfag er at elevene skal bli engasjerte, deltagende og kritisk tenkende medborgere (Utdanningsdirektoratet, 2020, s.2). Da hadde det jo vært spennende å se i hvilken grad skolen lyktes i dette. Om man skulle testet om elevene når målet, måtte man kanskje også vente til elevene har gått ut av skolen. Man kan vel forsøke å tolke ut fra målinger og spørreundersøkelser, men man får trolig aldri vite om det er undervisningen eller andre aspekter som har vært den største bidragsyteren.

Spør vi en av mine informanter, mener han at opplæringen har sviktet når det kommer til undervisning om demokrati i skolen:

«Man snakker om medborgerskap som tverrfaglig tema, men man vet jo ikke hva medborgerskap betyr, og den her grunnleggende forståelsen for demokratiet, og hvor viktig demokratiet er, og at demokratiet kommer ikke gratis.» (informant 3)

Han mener at fokuset på hvilken kunnskap som læres bort ikke er på riktig sted. Det kan vi tolke som at elevene ikke forstår eller blir nysgjerrig på kunnskapen som igjen fører til at læringen blir uinteressant.

Selv om vi lykkes i å gjøre kunnskapen forståelig og interessant, og vi har skapt en emosjonell tilknytning til temaet, skal også en tredje dimensjon på plass. Det er den delen som omhandler atferd og kan ses på om eleven er til stede og gjør arbeidet (Noguera, 2018). Det handler om å møte opp på skolen, ha med skolesaker og høre på læreren. Det kan være noe som er enkelt for mange, men også utfordrende for noen elever av forskjellige grunner.

Når det kommer til politisk engasjement, vil jeg argumentere med at atferd også kan tolkes på en annen måte. Det er hvorvidt elevene får informasjon om hvor de kan være til stede og hvor de kan gjøre jobben for å være politisk deltagende. Dersom vi ønsker å tilrettelegge for at elevene skal kunne utvikle seg til å bli medborgere, vil vi at de skal engasjere seg utenfor skolen også. Det har mine informanter gjort ved å melde seg inn i et politisk parti, men det er, som påpekt, flere måter å engasjere seg politisk. Så jeg vil argumentere med at atferd etter Nogueras (2018) teori, også handler om at elevene bør få informasjon om hvordan de kan engasjere seg. Når jeg spurte informantene hvilken informasjon de fikk fra skolen om hvordan de kan engasjere seg politisk, fikk jeg svar fra informant 1: «Nei første gangen jeg hørte om Senterungdommen var da venninnen tok kontakt med oss, jeg visste ikke at det var en ting før da.». Det vil si at dersom hun ikke hadde en venninne som var interessert hadde hun ikke visst at å bli medlem av et parti er en mulighet til å engasjere seg. Hun kunne eventuelt søkt opp selv slik som informant 4 gjorde: «Skolen min var veldig dårlig på informasjon så jeg måtte søke opp og finne informasjon selv». Det er ikke alle elever som er like interesserte at de aktivt oppsøker informasjon om hvordan de kan engasjere seg, da bør skolen være en arena som kommer med informasjonen.

Som informant 3 påpeker så er det kanskje ikke nødvendig når man er så ung: «jeg husker ikke så mange beskjeder om hvordan man skal melde seg inn, og kanskje var det og på et vis forståelig, for på ungdomsskolen er man ung». Det kan være at informantene mine var svært

fokusert på informasjon om å bli medlem av et parti og ikke reflekterte like mye om hvilken informasjon de fikk om andre plattformer å engasjere seg. Informant 2 husket å ha fått informasjon om kommunens ungdomsråd, som er en annen mulighet til å engasjere seg i politikken: «det meste vi har fått informasjon om er ungdomsrådet vi har i kommunen, (...) men om partiene og sånt så er det kanskje ikke så mye, men av og til kanskje.». Utenom dette sa ingen av elevene at skolen hadde informert om andre måter enn å stemme ved valg å engasjere seg i politikk. Dersom skolen kan informere bedre om de ulike måtene å delta politisk og demokratisk, kan det kanskje bidra til å vekke interessen eller engasjementet hos flere.

To av informantene pekte på at undervisningen ikke la nok fokus på de forskjellige måtene man kan engasjere seg:

«For ungdomspartiene så er det 15 interesseorganisasjoner som man kan melde seg inn i (...) vi blir fortalt ja det er Senterungdommen, AUF og Unge Høyre, ofte tar man med Natur og Ungdom og det er elevorganisasjoner, men det er jo ikke bare de, det er jo ti tusen flere og skolen må bli bedre på å bringe frem de også» (informant 3)

Her trekker informanten frem at skolen også må informere elevene om andre organisasjoner slik at man kan finne det som passer for seg. Som informant 3 sa tidligere kan det være forståelig at man ikke får så mye beskjeder om hvordan man melder seg inn i politiske partier, fordi man er så ung når man går på ungdomsskolen. Det kan være overveldende å skulle ta et standpunkt til et parti som inneholder mange meninger om mye forskjellig. Om man heller kan fokusere på interesseorganisasjoner på ungdomsskolen kan man kanskje få elevene engasjerte i en sak som interesserer de. Deretter kan de kanskje bli interessert i flere saker og engasjere seg på et større plan. Informant 5 påpekte at undervisningen la mest vekt på hvordan man kan engasjere seg gjennom valg:

«Så tror jeg det skulle vært mer undervisning om hvordan elevene selv kan engasjere seg. Eller hvordan man kan engasjere seg utenom valg for det kan man ikke gjøre før man er 18 år, men man kan engasjere seg lenge før det. Så det har jeg savnet mer informasjon om.»

Selv om det diskuteres om stemmeretten burde senkes til 16 år ved kommune- og fylkestingsvalg, kan man ikke, som informant 5 sier, stemme før man er 18 år. Det vil si at det er fem år frem i tid for noen elever. Da kan det være at man mister motivasjon til å lære og engasjere seg for politikk fordi de ikke føler de har bruk for det enda. Det kan være synd for

samfunnet som mister muligheten til å høre hva ungdom under 18 år mener om saker, fordi det kan være at elevene selv ikke klarer å dyrke den interessen som kunne oppstått om de hadde fått mulighet til å engasjere seg.

4.3 Indre og ytre motivasjon

Det kom frem eksempler på både indre og ytre motivasjon i intervjuene som ble gjennomført. Indre motivasjon vil si å handle ut fra en iboende interesse eller tilfredsstillelse, mens når man handler ut fra ytre motivasjon, gjør man det for en ytre belønning (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 63). Eksempler på ytre motivasjon kan være at ungdommene engasjerer seg for politikken på grunn av en sak som gagnar de selv. En av informantene trakk frem en hendelse hvor busstilbudet til og fra sentrum var dårlig, hun sa: «Vi hadde ikke noen andre muligheter til å komme oss dit, enn at foreldrene skulle kjøre oss.» (Informant 1). Siden det manglende busstilbudet påvirker henne direkte, kan et bedre busstilbud i denne sammenheng være en ytre belønning. En annen informant som kan ha handlet for en ytre belønning var informant 2, som jobbet for å unngå nedleggelse av ungdomsskolen. Da jeg spurte hva som vekket engasjementet hennes, svarte hun: «Det var det at kommunen hadde kommet med et forslag om å legge ned ungdomsskolen vår.» (Informant 2). Fordi informant 1 og 2 sier «vi» og «vår» når de snakker om busstilbudet og nedleggelse av skolen, kan det vise at de ser på det som problemer for flere enn seg selv. Det vil si at de ser på den ytre belønningen som noe positivt for flere, som igjen kan bety at de har en iboende interesse og derfor kan man si at de også handler ut fra en indre motivasjon.

Jeg spurte informant 1 om hun fikk mulighet til å påvirke busstilbudet, enten via partiet eller skolen. På det sa hun at hun fikk tatt opp det i ungdomsrådet, og at det nå går en buss på ettermiddagen. Ifølge Deci og Ryan (2017) vil ytre belønninger ikke forbedre ytelsen over tid. Med andre ord kan det gjøre at mange velger å interessere seg over kort tid for en sak, uten at de holder på engasjementet. Dersom informant 1 handlet på bakgrunn av en ytre motivasjon, kunne hun slutte å engasjere seg i politikk etter de fikk et bedre busstilbud. Siden hun fortsatt er politisk engasjert kan man argumentere for at det også er en indre motivasjon for at hun er engasjert.

Jeg spurte informant 2 om det var saken eller politikken og prosessen rundt som engasjerte henne. Svaret hun ga viser et eksempel på hvordan hun først blir motivert via en ytre belønning, da blir hun oppmerksom på flere områder og får en genuin interesse:

«Det var egentlig begge deler selvfølgelig. Først ble jeg oppmerksom på det når det var om skolen, så når man satte seg mer inn i det, så man at det ikke bare var skolen, men også butikker og sånt. Når man kommer fra en liten plass ser man fort hvor mye mer urettferdig det er der, enn på en større plass, (...) det blir veldig forskjellsbehandling, følte jeg da, man ble veldig engasjert når det var sånn.»

Etter hun finner en genuin interesse for politikken, vil hun ha en indre motivasjon. Alle trenger ikke å finne en interesse mens de handler ut fra en ytre motivasjon, derfor kan det hende at noen ikke får et videre engasjement, selv om de over en kortere periode er engasjert for en sak.

Flere av informantene påpekte at skolen kan bruke lokale saker som elevene kjenner seg igjen i, for å vekke engasjementet hos elevene. Det kan være et eksempel på en ytre belønning som skal gi en genuin eller iboende interesse for å holde på engasjement over tid. Informant 3 mener vi bør begynne politikkundervisningen allerede på barneskolen, og sier:

«Definitivt burde lært tidligere, men det må jo tilpasses (...) På barneskolen er man heller på lokalengasjementet, 'hva er det som er viktig for deg', og da er det kommunen som må komme inn, 'hva mener du?''»

Dette sitater mener jeg er et godt eksempel på å bruke ytre motivasjon, lokale saker, til å skape en iboende interesse, eller Noguerras (2018) emosjonelle tilknytning. Han mener også at det ikke er bare skolen som skal sørge for dette, men også kommunen må bli flinkere til å involvere skolen og elevene i prosesser. Jeg mener dette også er et eksempel på hvordan vi kan bruke Lenz (2020) læring *gjennom* demokrati. Det informanten skisserer her kan også bidra til at: «Elevene skal få erfaring med demokrati i praksis for å kunne påvirke og medvirke til samfunnsutforming» (Utdanningsdirektoratet, 2020). Som jeg, som tidligere nevnt, mener er sterkt knyttet til nedenfra-opp-forståelse av politikk. Så om man bruker ytre motivasjon til å vekke interessen til elevene, hvordan kan vi videreutvikle det til indre motivasjon?

Deci og Ryan (2000) mener at man trenger noen psykologiske behov for å utvikle indre motivasjon, det er *autonomi, kompetanse, tilhørighet og mening og formål*. Elevene må selv kunne velge at de skal delta i politikken, og læreren eller andre bør ikke tvinge frem et engasjement. For å fylle behovet for autonomi bør elevene handle fra egen autentisk interesse og verdier (Deci & Ryan, 2017, s. 10). Tre av informantene svarte at de satte seg ned og fant

informasjon om forskjellige partier for å finne ut hvilket parti de skulle bli medlem i.

Informant 5 forklarte det slik: «jeg begynte å se litt på partiene det året jeg fylte 13 for å se hva som fantes det ute, det var ikke helt naturlig å velge det ene partiet, men jeg vurderte litt forskjellig.» Som jeg ser det vurderer han her hvilke partier som har samme interesser som han slik at han kan ta et informert og selvstendig valg om hvor han skal melde seg inn. Han fortalte også at det ikke var sikkert han hadde blitt medlem i et politisk parti dersom han ikke handlet ut fra egen autonomi:

«det var det som gjorde at jeg selv ble engasjert. Det var et valg jeg tok selv, det var ingen som sa at 'ja det må du bli med i' men jeg fant ut det selv.» (Informant 5)

Dette sitatet kan peke på at autonomi er viktig for å bygge den indre motivasjonen.

Informanten sier at han tok valget om å bli engasjert selv og dermed handlet ut fra egen frivillighet. Jeg spurte en informant hva han ville gi som tips til elever som er politisk engasjert på ungdomsskolen:

«Jeg ville sagt, sett deg ned og gå igjennom det du er interessert i og det du engasjerer deg for, og finn det som passer deg best. Jeg hadde ikke ville presset på Venstre eller ett annet parti, for det blir jo litt feil om de engasjerer seg for andre ting enn det for eksempel Venstre gjør.» (Informant 3).

Han trekker frem at eleven må finne det den mener passer seg, det støttes av Deci og Ryan (2017) som sier at man må handle ut fra egne interesser og verdier for å bygge indre motivasjon. Jeg tolker sitatet også til at han ønsker å få flere unge politisk engasjerte, men at det er viktigere at man finner det partiet som passer de best, enn at de skal engasjere seg i hans parti, som passer han selv.

Elevene trenger også et ønske om kompetanse og mestring for å bygge indre motivasjon (Deci & Ryan, 2000, s. 259). En av informantene opplevde at bussrutene endret seg etter at hun startet å engasjere seg. Kanskje var mestringsfølelsen med på å bygge en indre motivasjon. En annen informant forklarte at han lærte mye av å engasjere seg, og at det var litt av grunnen til at han valgte å bli engasjert, at han ville «lære mer om hvordan det fungerer på innsiden og ikke bare se det fra utsiden.» (Informant 4) Her viser informanten at å tilegne seg kunnskap var en faktor for å bli motivert til å bli medlem. På samme måte som at Noguera (2018) mener den kognitive dimensjonen må være på plass for at elevene skal bli engasjert. Ifølge Deci og Ryan (2000) bygger han da på indre motivasjon. Det kan være at denne informanten har et sterkere ønske om å få kunnskap om politiske partier enn andre ungdommer. Forskjellige

individer har forskjellige behov for kunnskap (Deci & Ryan, 2000, s. 232). Derfor kan det være at flere elever ikke kjenner på behovet for kunnskap og derfor skaper det ikke indre motivasjon eller engasjement for politikk. Jeg vil samtidig påstå at dersom man klarer å skape et politisk engasjement som grunnlag, vil ønsket og behovet for politisk kunnskap også være større.

Det siste psykologiske behovet Deci og Ryan (2000) mente elevene trenger for å utvikle indre motivasjon var tilhørighet. En informant beskrev dette da jeg spurte hvorfor han er politisk engasjert:

«Jeg er rett og slett engasjert fordi jeg ønsker å gjøre samfunnet til et bedre sted, og mener at etter x antall år i skolesystemet, så har jeg noen meninger om hvordan jeg tenker det kan gjøres.» (Informant 3)

Her sier han at på grunn av hans erfaringer og kunnskap har han en stemme og plass i politikken. Som Deci og Ryan (2000) beskrev, trenger man å kjenne på en tilhørighet til andre i og gjennom utførelsen av oppgaver. Fordi informanten mener at det han sier og hans meninger betyr noe, kan man si at han mener han hører til i det politiske arbeidet.

Tilhørighet handler også om behovet for å føle seg ivaretatt av andre (Deci & Ryan, 2017, s. 11). Det kan man se i sammenheng med å kjenne på tilhørighet til partiet de er medlem av og andre partimedlemmer. Jeg spurte alle informantene hvordan familie og partimedlemmer reagerte, og om de møtte noe motstand. Alle fem informantene svarte at de ble godt mottatt av partiene.

Jeg spurte informant 1 om hun møtte noe motstand fra foreldre eller partimedlemmer, da svarte hun: «Nei, de var veldig positive til at jeg skulle være med». Informant 2 hadde en tilsvarende positiv opplevelse: «De fleste ble veldig glad og stolt og sånt, og syntes det var artig at jeg også skulle prøve meg litt politisk». Videre fortalte begge informantene at de kjente noen i partiet fra før, noe jeg antar kan ha bidratt til at de ble godt mottatt.

Informant 3 kjente derimot ingen i partiet før han ble medlem, men hadde likevel en god opplevelse: «Og partiet der har jeg blitt veldig godt tatt imot, (...) så jeg har blitt godt mottatt over alt jeg, og alltid oppfattet partipolitikken som en veldig åpen og fin arena.». Han innrømmet samtidig at han har opplevd andre som ikke har samme erfaring:

«Ja, jeg har hørt om mange. Og om man ikke møter motstand når man melder seg inn så møter man veldig den holdningen om at du vet ikke hva du holder på med (...) og det tror jeg er helt uavhengig av farge også» (Informant 3).

Det informanten beskriver her kan gjøre at unge politikere ikke kjenner på en tilhørighet i politikken. Det støttes av flere om man ser på nyhetssaker i dag (Lode 2022; Nøttveit, 2021; Steine 2022; Sørensen & Sagen, 2023). Det kan være hets og personangrep eller som informanten beskriver, en holdning om at unge ikke er dyktige nok. Han beskriver det også som at det gjelder «uavhengig av farge» som betyr at det kan gjelde alle de politiske partiene.

Informant 5 derimot opplevde at partiet var positive: «de voksne i KrF syntes det var kjempebra og det opplevde jeg også med de andre partiene i kommunen at de syntes det var bra at vi fikk et nytt ungdomslag.». Her sier han at ikke bare partiet han meldte seg inn i, men andre partier også så på det som positivt at ungdom engasjerer seg, selv om de ikke var i deres parti. Det trenger ikke å være tilhørighet bare i det partiet man melder seg inn i som er viktig. Det kan også være viktig at man føler tilhørighet i det politiske miljøet på tvers av politiske partier. Samtidig pekte han på noe av det samme som informant 3, når jeg spurte om han møtte noe motstand da han meldte seg inn: «Ikke av å bli medlem av partiet nei, men har vært mye motstand ja, om man ytrer seg offentlig eller prøver å argumentere da har jeg møtt motstand ja.» (Informant 5). Det han viser her er at han kanskje ikke føler tilhørighet i politiske debatter og diskusjoner i offentligheten.

Informant 4 kjente heller ingen i partiet fra før, han innrømmet at det tok ganske lang tid før han torde å ta kontakt, å si hei. Jeg spurte om han hadde noen tanker rundt hvorfor det kunne være vanskelig å ta kontakt:

«For min del så var det litt vanskelig å komme inn i et nytt miljø der jeg ikke kjenner noen. Og kanskje er jeg litt usikker på om mine meninger passer inn med det de andre mener, men jeg ble jo møtt veldig bra på første møtet og sånt, så det gikk jo veldig bra.»

Dette kan nok flere kjenne seg igjen i, enten det er i forbindelse med et politisk parti eller andre nye miljø. Det kan være at vi mister engasjerte ungdommer ved at de ikke tør å ta det skrittet som informant 4 gjorde til slutt. Og når jeg spurte hvordan partiet reagerte når han ble medlem sa han at: «partiet tok meg jo godt imot og jeg følte meg velkommen.».

Selv om alle mine fem informanter hadde positive opplevelser kan jeg ikke generalisere dette til å si at partipolitikken er en utelukkende positiv arena.. Det jeg kan si er at dette viser at partipolitikken kan være en fin plass også for ungdom å bli med i. Det kan også være en pekepinn på at de som ble godt mottatt har fortsatt å ta del i politikken. Dersom jeg hadde snakket med noen som meldte seg inn, men ikke lenger er medlem kunne jeg fått svar om at de ikke ble godt mottatt. Det kan for eksempel være noen av de andre informant 3 peker på som møter en negativ holdning. Det kunne forsterket Deci og Ryans (2000) mening om at man trenger tilhørighet for å utvikle indre motivasjon. Altså at de som blir godt mottatt finner en tilhørighet og dermed en indre motivasjon som igjen fører til engasjement og ytelse over lengre tid. Informant 5 viser også at man kan være engasjert, men samtidig mangle tilhørighet til offentligheten når det kommer til politiske diskusjoner.

Oppsummert vil jeg si at elevene trenger en tilhørighet til politiske saker, der deres meninger betyr noe, og tilhørighet til partiet de ønsker å delta i. En tilhørighet til det politiske partiet trenger ikke være en avgjørende faktor for at elever blir deltagende medborgere, det er fordi elever kan delta på andre måter og dermed være politisk engasjert selv om de ikke tilhører et parti. Det kan på likevel være viktig at ungdom kjenner på at de hører til i den offentlige debatten, at deres mening har en betydning, som informant 5 snakker om.

Deci og Ryan (2017) mente at elevene også trenger en følelse av mening og formål for å utvikle indre motivasjon. Det vil si at elevene ønsker å se og oppleve en mening og et formål med det de driver med. Informantene mine kunne alle se en mening med å engasjere seg politisk. De kunne også peke på samfunnsutvikling som formålet:

«Og jeg har også erfart at jeg har en stemme da eller ting som jeg har sagt eller saker som jeg har løftet, faktisk har kommet videre og blitt resultater. (...) så litt for min egen del da at man kan faktisk ha en betydning og litt for samfunnet sin del» (Informant 5)

Denne informanten kunne her peke på mestring og tilhørighet. Han peker også på en mening med at han er politisk aktiv når han sier at det er for at han skal ha en betydning, men også en betydning for noe større enn seg selv. Det kan også ses i sammenheng med Maslows sjette nivå, transcensens, i behovshierarkiet. Altså at informanten viser at motivasjon og engasjement handler om et liv med mening og et formål utenfor seg selv.

4.4 Manglende engasjement

Nå har vi sett litt på hvorfor mine informanter valgte å bli engasjerte i politikk, hva som kan ha gjort at de ble værende og hvordan skolen kan ha bidratt til det. Videre skal jeg diskutere

litt rundt de elevene som ikke er like engasjerte, som mangler engasjement. Når jeg intervjuet ungdommene snakket vi også litt om hva som kan ha gjort at deres medelever ikke var politisk engasjerte. Selv om det ikke er noe som angår dem personlig, viste de noen refleksjoner rundt hvorfor noen mangler engasjement og hva som kan bidra til å vekke engasjementet.

Informant 3 mener det er for lite kreativitet i klasserommet: «jeg synes opplæringen blir lite kreativt og lite interessant å følge med på.». En følelse av misnøye og for lite kreativitet i klasserommet kan være en grunn til at elever kjenner på manglende engasjement (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 128). At det er for lite interessant å følge med på kan også ha en sammenheng med at skolen er for standardisert. Det er ikke bare opplæringen som er for lite kreativ ifølge informantene. En informant pekte på at det er for lite rom for elevenes engasjement også: «Jeg tror at det gis alt for lite rom for kreativitet i skolen, så bare det å sette av hele timer til at elevene kan få idé myldre.» (Informant 5). Som jeg tolker informantene bør skolen ha mer fokus på frihet og kreativitet i skolen. Det støttes av Erdal og Granlund (2021) når det kommer til at læreren bør få større frihet i undervisningen. Samtidig sies det at innføringen av LK20 legger opp til både frihet og styring når det kommer til vurdering. Noe som fører til en spenning mellom frihet og styring for læreren (Erdal & Granlund, 2021, s. 20).

Vi vet også at lærere etterlyser mer arbeid på tvers av læreplanen (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 130). Etter innføringen av LK20 har det kommet tverrfaglige tema, som demokrati og medborgerskap, og jeg spurte noen av informantene om hva de syntes om at det kommer: «Jeg synes det er supert med tverrfaglig tema, jeg synes at det i praksis betyr veldig lite.» (Informant 3). Her tolker jeg det som at informant 3 er enig i at det bør være mer arbeid på tvers av læreplanene, men at det ikke blir utført på en optimal måte. Informant 5 snakket om noe av det samme:

«Ja det har jeg hørt om, og det høres veldig bra ut med demokrati og medborgerskap, (...) men jeg tror at det er viktig at det har en hensikt også og at man ikke bare gjør det for å krysse av på en liste, at 'ja nå har vi fått det med i det faget også' men at det faktisk må ha en hensikt.»

Ut fra svarene til både informant 3 og 5, ser det ut til at skolen har litt å gå på når det kommer til arbeid på tvers av fagene. Informant 4 mener også at de tverrfaglige temaene ikke blir jobbet med på riktig måte: «jeg tror det blir satt i en tidsperiode på fem, sju, åtte uker der det

er satt opp og at det blir litt glemt bort resten av tiden.»). Samtidig må vi huske at alle disse tre informantene når går på videregående og ikke var med i undervisningen etter LK20 ble innført i ungdomsskolen. Vi vet at endringer tar tid, så kanskje vil tverrfaglige tema kunne fungere om vi jobber litt med utførelsen.

Informantene kunne også peke på at de mente noen av medelevene kanskje syntes at politikk var kjedelig, og derfor kjenner på et manglende engasjement på grunn av frakobling. Når jeg spurte informant 1 om hvordan medelever reagerte når hun ble medlem svarte hun blant annet: «noen er ikke like engasjert i politikk og sånt, så de var litt sånn ‘jaja’ det er liksom ikke noe spesielt med det.»). Svaret kan tyde på at disse elevene kjenner på en frakobling. At de ikke mener det er noe spesielt med det, kan tyde på at de ikke ser en mening og formål med det informantene og medeleven gjør når hun er medlem av et politisk parti. Også Informant 5 snakket om at medelever kjenner på en frakobling: «jeg tror også at det er mange som ikke ser helt betydningen av det». Her snakker han om det å bli medlem av et politisk parti. Når elever ikke ser betydningen av noe, er det vanskelig å se mening og formål som er viktig i behovshierarkiet, selvbestemmelsesteorien og motgiften mot manglende engasjement i form av frakobling (Shirley & Hargreaves, 2022).

Det ble også trukket frem i intervjuene at noen elever kan kjenne på en dissosiasjon fordi de ikke kjenner en tilhørighet til politikken. Det ble nevnt at noen medelever så på det å være medlem av et politisk parti som sært og upopulært. Jeg spurte Informant 5 om hvorfor han tror noen medelever synes det er sært. På det svarte han at politikk kan være en litt spesiell interesse, og at det kan være vanskelige ord og mye å sette seg inn i. Det drøftes nærmere sammenheng med Noguerras (2018) kognitive dimensjon for indre motivasjon i kapittel 4.2 *Engasjement og motivasjon*. Når jeg spurte informant 3 hvorfor det er upopulært svarte han:

«det er litt annerledes og det er ikke noe som alle holder på med og da blir det jo automatisk sett litt rart på, men samtidig så merker man at det miljøet man kommer inn i når man begynner i politikken er jo veldig mangfoldig. Der har du jo liksom den her idrettsgutten som spiller fotball og det der, og du har korpseren og gameren og du har alt mulig rart, så det er jo en grobunn som ligger hos alle tror jeg»

Her sier han at medelevene kanskje ikke kan kjenne seg igjen i det å være politiker, altså at de ikke kjenner en tilhørighet. Når jeg spurte hvordan vi kan gjøre det mer populært eller mindre annerledes, mente han at skolen burde sette mer fokus på hvor viktig det er å delta i politikken. Forhåpentligvis kan denne masteroppgaven bidra til å svare på hvordan skolen kan

skape politisk engasjement hos flere elever slik at det ikke blir så annerledes å være interessert i politikk.

Flere av informantene nevnte at vi lever i litt vanskelige tider, og at det kan gjøre elever engasjerte. Krig og vanskelige tider kan ifølge Twenge og Campell være med å redusere narsissisme og gjøre oss mindre selvsentrerte (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 140).

«Det ser man når man ser i verden i dag det er jo så utrolig mange utfordringer, klima krise, krig i Ukraina og jeg tror at vi ikke kan sitte stille på sånne ting, og det handler ikke nødvendigvis om partipolitikk, men om å bare bry seg om alt som skjer, sånn sett så mener jeg det er viktig at alle engasjerer seg.» (Informant 5).

Her trekkes det frem at utfordringer engasjerer, og at man bør bli engasjert. For meg virker det som at informanten sier at fordi vi lever i den verden vi gjør kan vi ikke være selvsentrerte, men vi må engasjere oss og finne løsninger.

Man kan også kjenne på en dissosiasjon på grunn av fattigdom (Shirley & Hargreaves, 2022, s.140). Jeg vil ikke si at fattigdom kom tydelig frem i noen intervjuer, men mangel på innsatsvilje kan man ha om man er fattig eller ikke. En av informantene nevnte politikerforakt, som kan være en motvilje mot politikere: «Så tror jeg at det er litt sånn som jeg opplever er litt i Norge, ikke bare hos ungdommene, men at det er litt sånn politikerforakt, og det kan jeg skjønne, men jeg har heller valgt å bli en politiker selv, enn å kritisere andre.» (informant 5). Jeg tolker det som at noen med politikerforakt kan ha en manglende innsatsvilje, og dermed distanserer seg fra politikken. Informant 5 sier at han har istedenfor å kritisere, funnet ut at han skal ta del i politikken og han har funnet en tilhørighet istedenfor å distansere seg.

Manglende engasjement i form av umyndiggjøring er noe som går igjen hos informantene. En følelse av umyndiggjøring kan man kjenne på dersom man føler seg maktesløs eller ikke har en stemme (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 146). Det fikk informant 3 erfart da han opplevde urettferdigheter på barneskolen sin:

«Vi hadde en ganske stor sak om skolemiljø da jeg gikk siste året på barneskolen hvor det var veldig mye grums med både rasisme, kjønnsdiskriminering, homofobi og masse sånt grums som kom opp og det ble en skikkelig oppvask. Og dette gjorde skolen uten å ha noen dialog med elevene.»

Her forteller informanten om det som var med og vekket engasjementet hans. Han følte at skolen ikke ga elevene en stemme når de ikke gikk i dialog med dem. Å ikke gi elevene en stemme i en slik situasjon kan gjøre at de kjenner på maktesløshet og derfor ikke engasjerer seg. For informant 3 ble det omvendt, for han vekket dette et engasjement hvor han følte at han ikke hadde en stemme, men at han burde ha det. Det kan også bidra til å oppfylle Maslows fjerde nivå om selvaktelse. Han fortsetter med å si:

«det er jo det som er grunnpilaren i mitt engasjement, at brukere og de som vet hvor skoen trykker, de kjenner også saken best og de må høres i viktige prosesser. Og det ble ikke gjort på skolen min, og da ble jeg rett og slett litt forbannet. ‘ Dette må jeg prøve å rydde opp i og sørge for at ikke skjer noe mer’».

Å la elevene ta del i problemløsninger er med å myndiggjøre elevene, og det igjen kan skape engasjement (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 151). Ifølge Lenz (2020) vil læring *om, for* og *gjennom* demokrati bidra til å myndiggjøre elevene. Det er det informanten også sier, at han som elev burde få si sine meninger i saker som angår han, og han satte det til sin oppgave å bidra til at elever ikke ble ekskludert i slike saker som kommer opp på skolen. Jeg mener det er viktig at skolen kan bidra til at elevene får det samme synet på påvirkning som informant 3. Skolen skal ifølge overordnet del bidra til dette: «Elever som lærer om og gjennom skapende virksomhet, utvikler evnen til å uttrykke seg på ulike måter, og til å løse problemer og stille nye spørsmål.» (Kunnskapsdepartementet, 2017). Jeg vil si at informanten viser både en evne til å uttrykke seg, og et ønske om å løse problemer. Han sier at skolen har bidratt til det, men gjennom å ikke høre på elever, og det mener jeg er feil måte av skolen å bidra på. Skolen bør heller vise at elevene faktisk blir hørt i viktige prosesser fordi de har en viktig stemme.

Noe annet som kan gjøre at elever føler på en umyndiggjøring når det kommer til politikk, er at de ikke har muligheten til å stemme ved valg. Det er fordi du i Norge ikke er myndig og har stemmerett før du er 18 år. Da kan det være forståelig at man mangler engasjement siden man ikke føler man kan bidra uansett, men det stemmer ikke. Selv om man ikke kan stemme, kan man bidra eller påvirke samfunnet og politikken på forskjellige måter, noe skolen kanskje er for dårlig til å formidle. Som tidligere nevnt spurte jeg informantene om hvilken informasjon de hadde fått fra skolen om hvordan de engasjere, og noen mente det ble mest fokus på valg. Det viser at skolen har en vei å gå når det kommer til å vise elevene at de kan delta på andre måter enn bare valg. Kanskje kan det å vite at de har muligheten til å engasjere seg på andre

måter hjelpe å myndiggjøre dem. Da kan vi også slippe at elever tenker slik som informant 5 tror noen medelever gjør:

«jeg tror at det er måten det blir snakket om, som gjør at så mange ungdomsskoleelever velger å ikke engasjere seg, fordi de tenker at det er enten der fremme, da må jeg vente i fire år, da må jeg vente til jeg er 18 år eller at det er for de som kan mye.»

Han mener at det er viktig å snakke om politikk på en måte som viser elevene at det er noe som de kan drive med her og nå.

Når man er ungdom blir man lett distraheret, og man bytter mellom mange forskjellige ting å engasjere seg i. I løpet av mine år på grunnskolen hadde jeg vært innom ni forskjellige fritidsaktiviteter. Derfor kan grunnen til at man ikke er politisk engasjert rett og slett være at man synes andre aktiviteter er mer interessant. Informant 2 sa: «det kan og være at de ikke har interesse nok til å bli med (...) eller at de rett og slett ikke har tid». Ungdom holder på med flere ulike aktiviteter, og politikk er kanskje ikke det de ønsker å prioritere fritiden sin på. En informant ville at skolen skulle være med å løfte frem politikk som en fritidsaktivitet: «for meg har politikk vært en fritidsaktivitet på linje med fotball og ski, at det også er en fritidsaktivitet, for det er noe man bruker fritiden sin på» (Informant 5). Dersom elever finner ut at politikk kan være noe man kan engasjere seg i, på lik linje som andre fritidsaktiviteter, kan det friste mer, og det blir ikke like enkelt å bli fristet eller distraheret fra politikken til andre aktiviteter. Informant 5 begrunner at politikken er en fritidsaktivitet slik:

«det handler om å utvikle seg selv, personlige ferdigheter, og det handler om å bli en del av et fellesskap, man er som et lag, som et fotballag, der man spiller hverandre gode og balanserer det med å tenke på seg selv og tenke på de andre og det har absolutt med strategi å gjøre og trening faktisk, at om man vil bli god på det må man øve på jevnlig»

Her forklarer han hvordan han opplever politikken som en fritidsaktivitet. Han beskriver også at man kan kjenne mestring gjennom politikken. Å kjenne på mestring er noe som er viktig for å få en nedenfra-opp-forståelse av politikk, gjennom at man kjenner mestring ved at egen deltagelse betyr noe (Mathé, 2021, s. 202). Mestring er også noe som skal bidra til en indre motivasjon (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 65). Det er også viktig i bekjempelsen av manglende engasjement i form av distraksjon (Shirley & Hargreaves, 2022, s. 160). Ifølge Bragdø (2020) viste studien hans at demokratisk mestringstro hang sterkt sammen med

uformell samfunnsdeltagelse. Det kan si oss at elever kan bli mer deltagende, ikke bare i partipolitikk, men også i mer uformell deltagelse, dersom vi lykkes i å gi elevene politisk mestringstro. Da kan vi oppleve at flere unge ønsker å engasjere seg politisk.

5. Konklusjon

Jeg har i denne masteroppgaven undersøkt hva som skaper politisk engasjement og deltagelse hos ungdomsskoleelever. Måten jeg har undersøkt dette på, er ved å se på hva som har skapt politisk engasjement hos en gruppe ungdomsskoleelever som ble politisk deltagende, i form av medlemskap i et politisk parti, på ungdomsskolen. Jeg har også sett på hvordan de opplever at skolen bidrar til politisk engasjement.

I denne masteroppgaven har jeg forsøkt å svare på problemstillingen:

Hvorfor velger ungdomsskoleelever å bli politisk deltagende, og hvordan kan skolen skape politisk engasjement?

Jeg vil nå oppsummere noen av funnene som kan gi svar på problemstillingen.

5.1 Oppsummering av studiens hovedfunn

Et av hovedfunnene i denne studien er at ungdommene hadde en nedenfra-opp-forståelse av politikk. Det kan man si var forventet siden de har valgt å bli aktive deltagere i politikken, og at de ser at deres stemme og deltakelse betyr noe. Det er likevel gledelig for meg som forsker å se at de hadde nettopp denne motivasjonen. Vi kan derfor si at å forstå politikken som noe vanlige innbyggere er med og påvirker, er med på å skape politisk engasjement. Mathé (2021) mener at en nedenfra-opp-forståelse av politikk gjør det enklere for elevene å se sine roller som politiske aktører og medborgere. Det tatt i betraktning kan vi tenke oss at undervisningen bør ha mer fokus på at elevene har mulighet til å påvirke og delta i politikken. Ut fra funnene så jeg nedenfra-opp-forståelse av politikk som det viktigste for politisk engasjement. Jeg vil også påstå at ovenfra-ned-forståelse og forståelse for at politikk er debatt og diskusjon, er viktige oppfatninger elevene trenger. Derfor konkluderer jeg med at elevene bør være innom alle de tre forståelsene for å skape politisk engasjement.

Når det kommer til hvilken motivasjon informantene hadde for å bli politisk engasjert, kan funnene tyde på at indre motivasjon er dominant. Vi kan derfor se på indre motivasjon som en inngang mot å bli engasjert. Det funnene tyder på er at, å finne en indre motivasjon eller iboende interesse, er sterkt tilknyttet det politiske engasjementet hos informantene. En indre motivasjon og iboende interesse, viser seg også å være sterkt tilknyttet en emosjonell tilknytning til politikk. Informantene mente ytre motivasjon kan skape politisk engasjement hos medelever, blant annet på bakgrunn av egne erfaringer. På en side la ingen av informantene særlig vekt på om skolens ytre motivasjon, som karakterer eller å få lærerens anerkjennelse, var viktige faktorer som skaper politisk engasjement. På en annen side trakk de

frem at saker som angår eleven direkte som en ytre motivasjonsfaktor, kan være med å skape politisk engasjement hos medelever. Som jeg tolker funnene mente informantene at motivasjon er viktig for å skape politisk engasjement.

Ut fra funnene gjort i denne studien kan det være flere grunner til at elever mangler engasjement. Alle elever er ulike og de har forskjellige utgangspunkt, og de har også ulikt utgangspunkt for å kunne skape politisk engasjement. Hvorfor engasjementet ikke er til stede kan ha noe å si for hvordan engasjementet kan skapes. Ut fra informantenes svar er det for lite rom for kreativitet i skolen. Flere av informantene tror at å gi mer rom for kreativitet i undervisningen, både til lærer og elev, kan bidra til å skape et større politisk engasjement. Det ble også trukket frem av flere av informantene at politikk kan ses på som upopulært eller sært. Da viser funnene at vi kan skape engasjement om vi klarer å gi elevene kunnskap og tilhørighet til politikken.

At skolen har for mye fokus på en type deltagelse, altså valg, gjør at elevene kjenner på en maktesløshet. Da kan det ifølge funnene skape engasjement dersom undervisningen legger opp til at elevene kjenner på at de har en stemme. Som det fremgår i analysen kan noen elever mangle engasjement i form av å kjenne på en manglende tilhørighet til politikken. Undersøkelsen viste at dersom vi hadde funnet en måte å vise elevene meningen og formålet med politikk, ville det vært med å skape politisk engasjement.

5.2 Studiens begrensninger

I denne masteroppgaven har jeg sett på hva som skaper politisk engasjement hos ungdomsskoleelever. Deltagerne var ungdom som har et politisk engasjement, og som viser dette gjennom medlemskap i et politisk parti. Forskningsprosjektet har kun tatt for seg meningene og erfaringene til de fem deltagerne i studien. På det grunnlaget kan jeg ikke slå fast noe sikkert, men funnene kan peke oss i en retning.

Jeg har ut fra studien forsøkt å tolke hva som skaper politisk engasjement. Det kan være noe helt annet som skapte politisk engasjement hos ungdom som har, og viser et politisk engasjement gjennom å delta i politikken på andre måter. Det kan også være at andre ungdomsskoleelever som er medlem av et parti har andre betraktninger enn mine informanter. Jeg mener at denne studien kan være med å peke lærere, spesielt i samfunnsfag, i en retning hvor vi kan gjøre politikkundervisning mer engasjerende. Til gjengjeld kan vi forsøke å få utviklet gode medborgere som kan ta del i demokratiet.

5.3 Videre forskning

Politisk engasjement og politisk deltagelse blant unge er et viktig tema. Demokratiet er noe av det viktigste fundamentet vi som samfunn har, hvordan og hvor mye vi deltar kan variere, men det viktigste er at alle deltar aktivt. Det er et viktig tema å forske på, slik at vi kan ha det beste utgangspunktet for å ta vare på, utvikle og styrke demokratiet. De unge er en gruppe som alltid vil være i endring, og forskning blant unge på 1990-tallet, kan være svært forskjellig fra i dag, det er derfor viktig å alltid komme med ny forskning på temaet. Det kunne vært interessant å forske på dette temaet i et større kvantum for å få et større bilde på hvorfor ungdomsskoleelever velger å bli politisk deltagende, samt hvordan skolen kan skape politisk engasjement. Da kunne vi fått flere og grundigere svar på hvordan vi skal nå målene om at elevene skal bli deltagende, engasjerte og kritisk tenkende medborgere. Skolen har endret seg mye gjennom årene, hvordan vi underviser, hva vi undervises i, og hva og hvordan vi evaluerer elevene, er stadig i endring. For å vite i hvilken retning vi skal utvikle skolen, mener jeg det er viktig at vi fortsetter å forske på politisk engasjement og deltagelse hos ungdomsskoleelever. Det vil antagelig være med å styrke både den enkelte elev og samfunnet som helhet.

Litteraturliste

Amnå, E., Ekstöm, M. & Stattin, H. (2016). *Ungdomars politiska utveckling. Slutrapport från ett forskningsprogram*. Makadam Förlag.

Barnekonvensjonen. (1989). *Konvensjon om barnets rettigheter* (20-11 1989). Lovdata.
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_8#KAPITTEL_8

Bragdø, M. B. (2020). *Samfunnsfagets betydning for elevers deltagelse: En kvantitativ studie av ungdomsskoleelevers forventede samfunnsdeltagelse gjennom formelle og uformelle kanaler* [Masteroppgave, Universitetet i Oslo]
<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/79841/Bragd-master.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Breivega, K. M. R., Rangnes, T. E. & Werler, T. C. (2019). Demokratisk danning i skole og undervisning. K. M. R. Breivega & T. E. Rangnes (red.), *Demokratisk danning i skolen: Tverrfaglige empiriske studier*. (s. 15-33). Universitetsforlaget.

Børhaug, K., Christophersen, J. & Aarre, T. (2014). *Introduksjon til samfunnskunnskap*. (3. utg.) Det Norske Samlaget.

Børhaug, K. & Langø, M. (2020). Engasjementsfaget – Er samfunnskunnskap engasjerende for elevene? *Nordidactica- Journal of Humanities and Sosial Science Education*, 20(1). 45-64.

Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode*. (2. utg.) Universitetsforlaget.

Dalland, O. (2015). *Metode og oppgaveskriving*. (5. utg.) Gyldendal Akademisk.

Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2000). The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4). 227-268.

https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01

Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2008). Self-Determination Theory: A Macrotheory of Human Motivation, Development, and Health. *Canadian psychology*, 49 (3). 182-185.

Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2017). *Self-Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness*. Guilford Publications

Edgren, H., Nordberg, K. H. & Roos, M. (2021). *Masteroppgaven i samfunnsfag – en håndbok for lærerstudenter*. Universitetsforlaget.

Erdal, S. F. & Granlund, L. (2021). *Samfunnsfagdidaktikk*. Universitetsforlaget.

Gleiss, M. S. & Sæther, E. (2022). *Forskningsmetode for lærerstudenter: Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*. Cappelen Damm Akademisk

Grunnloven (1814). *Kongeriket Norges Grunnlov* (LOV-1814-05-17). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17>

Harlow, H. (1949). The formation of learning sets. *Psychological review*, 56 (1). 51-65.

Harlow, H. (1953). Mice, monkeys, men, and motives. *Psychological review*, 60 (1). 23-32.

Imsen, G. (2010). *Elevens verden*. (4. utg). Universitetsforlaget

Innst. 412 L (2021-2022). *Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om representantforslag om stemmerett for 16-åring*. Kontroll- og konstitusjonskomiteen.
<https://stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2021-2022/inns-202122-412l/?all=true#m3>

Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. (3. utg). Cappelen Damm akademisk

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2021). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3utg). Gyldendal.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen/id2570003/>

Larsen, A. K. (2017) *En enklere metode: veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. (2. utg). Fagbokforlaget.

Lenz, C. (2020): *Demokrati og medborgerskap i skolen*. Pedlex.

Lode, K. (2022, 15. september). Jeg frykter for fremtidens demokrati hvis ikke unge engasjerer seg mer i politikk. *Stavanger Aftenblad*.
<https://www.aftenbladet.no/meninger/debatt/i/r1ALzA/jeg-frykter-for-fremtidens-demokrati-hvis-ikke-unge-engasjerer-seg-mer-i-politikk>

Mathé, N. E. H. (2021). Samfunnsfag og unges politiske engasjement. I S. F. Erdal, L. Granlund & E. Ryen (red.), *Samfunnsfagdidaktikk* (s. 191-207). Universitetsforlaget.

Molaug, C. (2022, 18. oktober). Det er viktig for min generasjon at vi forstår de politiske avgjørelsene som blir tatt nå og fremover. *Nettavisen*. <https://www.nettavisen.no/norsk-debatt/det-er-viktig-for-min-generasjon-at-vi-forstar-de-politiske-avgjorelsene-som-blir-tatt-na-og-fremover/o/5-95-708396>

Noguera, P. A. (2018, 1. mars). Deeper learning: An essential component of equity. *Learning policy institute*. <https://learningpolicyinstitute.org/blog/deeper-learning-essential-component-equity>

Nøttveit, A. R. (2021, 24. mars). Alle ungdomspartia mista medlemmar i 2020 – AUF og Raud Ungdom mista flest. *Framtida.no*. <https://framtida.no/2021/03/22/alle-ungdomspartia-mista-medlemmar-i-2020>

Roland, M. A. (2017) *Unge partimedlemmer: En kvantitativ og kvalitativ studie av hvorfor ungdommer melder seg inn i politiske partier* [Masteroppgave, Universitetet i Bergen]

<https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/1956/16794/masteroppgave-i-demokratibyggning.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Shirley, D. & Hargreaves, A. (2022). *Fem veier til elevengasjement*. Cappelen Damm

Solhaug, T. & Børhaug, K. (2012). *Skolen i demokratiet- Demokratiet i skolen*. Universitetsforlaget.

Steine, J. E. (2022. 22. september). Unge politikere kvier seg for å stå på listene: – Hvem skal styre i fremtiden? *NRK*. <https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/fa-unge-vil-stille-til-valg-pa-grunn-av-hets-og-sjikane-pa-nett-1.16109550>

Sørensen, A. K. & Sagen, R. (2023, 8. mai). Thilde (21) dropper ut: – Føler at ingen voksne bryr seg om unge. *NRK*. https://www.nrk.no/mr/kommunevalg-og-politikk_-thilde-fosseide-thomasgard-stiller-ikke-til-gjenvalg-i-molde-1.16344757

Tjora, A. H. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. (4. utg.) Gyldendal.

Utdanningsdirektoratet. (2020). *Læreplan i samfunnsfag (SAF 01-04)*. Fastsett som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.udir.no/lk20/saf01-04>

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

Ungdomsskoleelevers partipolitiske deltagelse

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å forske på hva som skaper partipolitisk deltagelse hos ungdomsskoleelever. I dette skrivet gir jeg, Karen Elverum, deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse i intervjuet vil innebære for deg.

Formål

Gjennom denne masteroppgaven skal jeg se på hva som skaper partipolitisk deltagelse hos ungdomsskoleelever, og om i hvilken grad skolen bidrar til den partipolitiske deltagelsen. Tidligere forskning viser at det er flere faktorer som spiller inn på ungdommers partipolitiske deltagelse, deriblant familie, venner og skole. Etersom den nye læreplanen LK20 har et høyt fokus på demokratisk deltagelse og dybdelæring, ønsker jeg spesielt å se på i hvilken grad skolen bidrar til politisk engasjement.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Nord universitet / Fakultet for lærerutdanning, kunst og kulturfag er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta fordi du ble partipolitisk deltagende som ungdomsskoleelev, og dermed sitter på viktig kunnskap som kan bidra til å besvare problemstillingen i denne masteroppgaven. Sammen med fire andre ungdommer blir du spurt om å delta i et intervju om partipolitisk deltagelse.

Hva innebærer det for deg å delta?

Om du takker ja til å delta i studien, vil vi avtale et intervjutidspunkt som passer for deg. Det er foretrukket at intervjuet foregår fysisk, men det er også mulig å gjennomføre digitalt. Det vil bli tatt lydopptak av intervjuet og jeg vil ta notater underveis. Du kan når som helst trekke deg fra å delta i prosjektet.

Under intervjuet vil jeg samle inn personopplysninger som kjønn, alder og politisk oppfatning. Videre vil jeg i intervjuet spørre deg om dine erfaringer og betraktninger rundt politisk engasjement og partipolitiske deltagelse. I noen av spørsmålene kan du bli spurt om å si noe om dine medelever eller andre i omgangskretsen din. Det er da viktig at de ikke kan

identifiseres med navn, eller at du beskriver situasjoner eller hendelser som gjør at personen kan kjennes igjen. Det er frivillig hvilke spørsmål du ønsker å svare på og ikke.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan jeg oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Informasjonen du gir under intervjuet vil bli behandlet av meg, og deles med veileder Geir Almlid ved Nord universitet – Fakultet for lærerutdanning, kunst og kulturfag.

Navn og kontaktopplysningene dine vil lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data i forskningen. Datamaterialet lagres i sikker One Drive som er Nord Universitets skyløsning.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes når oppgaven blir godkjent, juni 2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger og lydopptak slettes. Du vil anonymiseres, og du vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Nord universitet – Fakultet for lærerutdanning, kunst og kulturfag har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål om studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Nord universitet – Fakultet for lærerutdanning, kunst og kulturfag ved:

-Student: Karen Elverum: Mail: karen.elverum@student.nord.no tlf.: 95110378

-Førsteamanuensis og veileder: Geir K. Almlid: Mail: geir.k.almlid@nord.no tlf.: 74022563

-Vårt personvernombud: Toril Irene Kringen: Mail: personvernombud@nord.no tlf.:74022750

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på tlf.: 53 21 15 00

Mer info om dine rettigheter <https://www.nord.no/no/om-oss/personvern/forskningsdeltakere>

Med vennlig hilsen

Geir K. Almlid
(Førsteamanuensis og veileder)

Karen Elverum
(Forsker/student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Ungdomsskoleelevers partipolitiske deltagelse*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at det gjennomføres taleopptak under intervjuet
- at kjønn, alder og politisk oppfatning brukes i publikasjonen

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vil du delta i forskningsprosjektet

Ungdomsskoleelevers partipolitiske deltagelse

Dette er et spørsmål til ditt barn om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å forske på hva som skaper partipolitisk deltagelse hos ungdomsskoleelever. I dette skrivet gir jeg, Karen Elverum, deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse i intervjuet vil innebære for ditt barn.

Formål

Gjennom denne masteroppgaven skal jeg se på hva som skaper partipolitisk deltagelse hos ungdomsskoleelever, og om i hvilken grad skolen bidrar til den partipolitiske deltagelsen. Tidligere forskning viser at det er flere faktorer som spiller inn på ungdommers partipolitiske deltagelse, deriblant familie, venner og skole. Etersom den nye læreplanen LK20 har et høyt fokus på demokratisk deltagelse og dybdelæring, ønsker jeg spesielt å se på i hvilken grad skolen bidrar til politisk engasjement.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Nord universitet / Fakultet for lærerutdanning, kunst og kulturfag er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får ditt barn spørsmål om å delta?

Ditt barn får spørsmål om å delta fordi han/hun ble partipolitisk deltagende som ungdomsskoleelev, og dermed sitter på viktig kunnskap som kan bidra til å besvare problemstillingen i denne masteroppgaven. Sammen med fire andre ungdommer blir ditt barn spurt om å delta i et intervju om partipolitisk deltagelse.

Hva innebærer det for ditt barn å delta?

Om du bekrefter at ditt barn kan delta i studien, vil jeg avtale et intervjutidspunkt som passer for ditt barn. Det er foretrukket at intervjuet foregår fysisk, men det er også mulig å gjennomføre digitalt. Det vil bli tatt lydopptak av intervjuet og jeg vil ta notater underveis. Dersom det er ønskelig, kan du som forelder få mulighet til å se intervjuguide på forhånd ved å ta kontakt. Ditt barn kan når som helst trekke seg fra å delta i prosjektet. Du kan også velge å trekke samtykke når som helst.

Under intervjuet vil jeg samle inn personopplysninger som kjønn, alder og politisk oppfatning. Videre vil jeg i intervjuet spørre barnet ditt om erfaringer og betraktninger rundt politisk engasjement og partipolitiske deltagelse. I noen av spørsmålene kan ditt barn bli spurt om å si noe om medelever eller andre i omgangskretsen. Det er da viktig at de ikke kan identifiseres med navn, eller at de beskriver situasjoner eller hendelser som gjør at personen

kan kjennes igjen. Dette vil jeg presisere for barnet under intervjuet. Det er frivillig hvilke spørsmål barnet ønsker å svare på og ikke.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å samtykke til at ditt barn kan delta, kan du eller ditt barn når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle personopplysninger som tilhører barnet vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg eller ditt barn hvis du eller barnet velger å ikke delta eller senere velger å trekke samtykket.

Ditt og barnets personvern – hvordan jeg oppbevarer og bruker opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om barnet til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Informasjonen jeg får under intervjuet vil bli behandlet av meg, og deles med veileder Geir Almlid ved Nord universitet – Fakultet for lærerutdanning, kunst og kulturfag.

Navn og kontaktopplysningene vil lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data i forskningen. Datamaterialet lagres i sikker One Drive som er Nord Universitets skyløsning.

Hva skjer med personopplysningene når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes når oppgaven blir godkjent, juni 2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med personopplysninger og lydopptak slettes. Ditt barn vil anonymiseres, og vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om ditt barn?

Siden ditt barn er under 16 år behandler vi opplysninger om ditt barn basert på ditt samtykke. Jeg vil også innhente samtykke fra barnet ditt.

På oppdrag fra Nord universitet – Fakultet for lærerutdanning, kunst og kulturfag har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge ditt barn kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om ditt barn, og å få utlevert en kopi av opplysningene

- å få rettet opplysninger om ditt barn som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om ditt barn
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av personopplysningene

Hvis du har spørsmål om studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Nord universitet – Fakultet for lærerutdanning, kunst og kulturfag ved:

-Student: Karen Elverum: Mail: karen.elverum@student.nord.no tlf.: 95110378

-Førsteamanuensis og veileder: Geir K. Almlid: Mail: geir.k.almlid@nord.no tlf.: 74022563

-Vårt personvernombud: Toril Irene Kringen: Mail: personvernombud@nord.no tlf.:74022750

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Mer info om dine rettigheter <https://www.nord.no/no/om-oss/personvern/forskningsdeltakere>

Med vennlig hilsen

Geir K. Almlid
(Førsteamanuensis og veileder)

Karen Elverum
(Forsker/student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Ungdomsskoleelevers partipolitiske deltagelse*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- at mitt barn kan delta i intervju
- at det gjennomføres taleopptak under intervjuet
- at mitt barns kjønn, alder og politiske oppfatning brukes i publikasjonen

Jeg samtykker til at mitt barns opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltakers foresatte, dato)

Vil du delta i forskningsprosjektet

Ungdomsskoleelevers partipolitiske deltagelse

Dette er et informasjonsskriv til deg som er deltager i forskningsprosjektet

Ungdomsskoleelevers partipolitiske deltagelse. Her gir jeg, Karen Elverum, deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltagelse i intervjuet vil bety for deg.

Formål

Jeg skriver nå en masteroppgave hvor jeg ser på hva som skaper partipolitisk deltagelse hos ungdomsskoleelever. Som lærerstudent ønsker jeg å spesielt se på i hvilken grad skolen bidrar til deltagelsen.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Som medlem av et ungdomsparti og ungdomsskoleelev sitter du på viktig kunnskap som kan bidra til å besvare problemstillingen min. Derfor ønsker jeg å gjennomføre et intervju med deg.

Hva innebærer det for deg å delta?

Å delta i intervju er frivillig. Om du ombestemmer deg kan du når som helst trekke deg uten å gi noen grunn. Jeg vil da slette alle dine personopplysninger.

Under intervjuet vil jeg samle inn personopplysninger som kjønn, alder og politisk oppfatning. Videre i intervjuet vil jeg spørre deg om dine erfaringer og betraktninger rundt politisk engasjement. Det vil bli tatt lydopptak av intervjuet og jeg vil ta notater underveis. Det er frivillig hvilke spørsmål du ønsker å svare på og ikke.

I noen av spørsmålene kan du bli spurt om å si noe om dine medelever eller andre i omgangskretsen din. Det er da viktig at de ikke kan identifiseres med navn, eller at du beskriver situasjoner eller hendelser som gjør at personen kan kjennes igjen.

Ditt personvern – hvordan jeg oppbevarer og bruker dine opplysninger

Opplysninger om deg vil jeg kun bruke til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene i samsvar med personvernregelverket. Informasjonen du gir under intervjuet vil bli behandlet av meg, og kun deles med veileder Geir Almlid.

Navn og kontaktopplysningene dine vil bli lagret adskilt fra øvrig data. Datamaterialet fra intervjuet lagres i Nord Universitets skyløsning som sikrer at ingen andre får tilgang, og at du forblir anonym. Etter prosjektet avsluttes, juni 2023, sletter jeg personopplysninger og lydopptak. Du vil bli anonymisert, og du vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. Siden du er under 16 år, vil jeg også innhente samtykke fra foreldre. Personverntjenester har vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du og dine foreldre rett til:

innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene

- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du eller dine foreldre har spørsmål om studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte dere av rettighetene, ta kontakt med:

Nord universitet – Fakultet for lærerutdanning, kunst og kulturfag ved:

-Student: Karen Elverum: Mail: karen.elverum@student.nord.no tlf.: 95110378

-Førsteamanuensis og veileder: Geir K. Almlid: Mail: geir.k.almlid@nord.no tlf.: 74022563

-Vårt personvernombud: Toril Irene Kringen: Mail: personvernombud@nord.no tlf.:74022750

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Mer info om dine rettigheter <https://www.nord.no/no/om-oss/personvern/forskningsdeltakere>

Med vennlig hilsen

Geir K. Almlid
(Førsteamanuensis og veileder)

Karen Elverum
(Forsker/student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Ungdomsskoleelevers partipolitiske deltagelse*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at det gjennomføres taleopptak under intervjuet
- at kjønn, alder og politisk oppfatning brukes i publikasjonen

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 4: Vurdering og godkjenning fra NSD

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
881949

Vurderingstype
Standard

Dato
02.02.2023

Prosjekttittel

Ungdomsskoleelevers partipolitiske deltagelse

Behandlingsansvarlig institusjon

Nord Universitet / Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag / Grunnskole

Prosjektansvarlig

Geir Ketil Almlid

Student

Karen Elverum

Prosjektperiode

06.01.2023 - 30.06.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Særlige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Uttrykkelig samtykke (Personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 30.06.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

TYPE PERSONOPPLYSNINGER

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger og særlige kategorier av personopplysninger om politisk oppfatning

UTDYPENDE LOVGRUNNLAG BARN 13 - 15 år

Prosjektet vil innhente samtykke fra foresatte til behandlingen av personopplysninger om barna. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte/foresatte kan trekke tilbake.

Ungdommene kan også si nei til deltakelse selv om foreldre/foresatte har gitt samtykke.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Vi har vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene, men husk at det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvilke databehandlere du kan bruke og hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.)

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Intervjuguide

Masteroppgave *Ungdomsskoleelevers partipolitiske deltagelse*

Nord universitet/ Fakultet for lærerutdanning, kunst og kulturfag

Student: Karen Elverum

Problemstilling: *Hva skaper politisk engasjement hos ungdomsskoleelever som er medlemmer av et politisk parti, og hvordan opplever de at skolen bidrar til dette?*

Levanger, 2022/23

Bakgrunnsinformasjon.

Alder:

Kjønn:

Politisk parti:

Jeg vil nå stille deg noen spørsmål som omhandler politisk engasjement. Jeg ønsker at du svarer så ærlig og utdypende som du kan. I noen av spørsmålene kan det være aktuelt for deg å fortelle om medelever, lærere eller andre. Det er da viktig at disse personene ikke kan identifiseres. Det er frivillig hvilke spørsmål du svarer på og ikke.

Del 1. Politisk engasjement.

1.a Hvorfor er du politisk engasjert?

1.b. Når du tenker tilbake på tiden før du ble medlem av partiet, hva vekket ditt politiske engasjementet?

1.c. Var det noen spesielle hendelser som engasjerte deg?

1.d. Kan du fortelle noe om prosessen som førte til at du ble medlem av et politisk parti?

1.e. Hvor lenge var du interessert i partiet før du meldte deg inn?

1.f. Hvordan reagerte de rundt deg, familie og de i partiet når du ble medlem?

- Møtte du noe motstand da du meldte deg inn i partiet?

1.g. Er det noen i omgangskretsen din som bidro til din avgjørelse for å bli partipolitisk aktiv?

- Var noen av de medlem i partiet?

Del 2. Ungdomsskolens bidrag.

- 2.a Kan du si noe om skolens betydning for ditt politiske engasjement?
- 2.b. Hvordan reagerte medelever da du ble medlem av et politisk parti?
- 2.c. Hvordan er det politiske engasjementet hos dine medelever?
- 2.d. Har dine medelever eller andre jevnaldrende hatt betydning for at du meldte deg inn i partiet?
- 2.e. Hvordan opplevde du at (samfunnsfag-) undervisningen på ungdomsskolen la til rette for ditt politisk engasjement?
- 2.f. Opplevde du at politiske partier var aktive på noe måte på ungdomsskolen eller ovenfor elevene på din skole?
- 2.g. Kan du fortelle noe om når du lærte om politikk for første gang?
- 2.h. Hvilken informasjon om hvordan du kan påvirke samfunnet eller politikk har du fått fra skolen?
- 2.i. Etter du ble medlem, har lærerne lagt til rette for at du kan bruk engasjementet på skolen og i undervisning?
- 2.j. Synes du skolen burde endre undervisningen slik at den bidrar til mer politisk engasjement hos elever?
- På hvilken måte kan skolen bidra til mer politisk engasjement

2.k. Kan skolen gjøre noe annet for å ta vare på ditt engasjement eller vekke engasjement hos andre?

2.l. Med dine egne ord, kan du si hva politikk er?

Del 3. Til slutt.

3.a. Er det noe du ikke har snakket om som kan være relevant for problemstillingen min?

3.b. Hva mener du er det viktigste vi har snakket om?

3.c. Kan jeg kontakte deg igjen senere dersom det blir aktuelt?

Tusen takk for at du stilte til dette intervjuet.